БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 59 (7089)
МАРТЫН 11
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Кино харуулгые эрид һайжаруулха

...ино хадаа хүн зониие политичес... ба культурнаар хүмүүжүүлхэ, тэ...эй сэдьхэл хүсэлые хангаха эр...и арга зэбсэгүүдэй нэгэн мүн. ...ммунистическэ партиин ба Со...скэ Правительствын саг үргэл...н анхарал оролдолгын ашаар ...н доторнай киногой аппаратура ...эг промышленность хүгжэнхэй, ...мэһээ манай кинотеатрнууд, ста...нарна ба нүүдэл түхеэрэлгэнүүд ...им аппаратураар хангагданхай. ...носетиин жэлһээ жэлдэ олошорхо...ь киногой хүдэлмэрилэгшэд олон ...оно. Тэрээнтэй нэгэн доро сеанс...дай ба харагшадай тоо нилээд ...шороо. Удха түгэлдэр уранһай...ай, техническэ фильмнүүд гаргаг...аг болоо.

Материально-техническэ талаар, ...рнуудайшье талаар иимэ ехэ ар... боломжын бии болоод байхада ...зондо кино харуулга хаа хаа...үй һайнаар ябуулагдаха зэргэтэй ...э һанагдамаар байгаа. Гэбэшье, ...ай республикын олон нютагуу...р тиимэ бэшэ юм. Кино харуулга ...ын, Зэдын, Хэжэнгын, Баунтын, ...энгын, Курумканай, Баргажанай, ...олгын, Закаменай аймагта илан...а муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тии...э эдэ аймагуудай олон нютагууд...хүн зондо, илангаяа холын гүүр...үүдэй малшадта, полевой хүдэл...ин үедэ—колхозниигуудта ба ...анизаторнуудта, модошодто ба ...һашадта һара һарлан кино ха...лагдангүй байдаг.

Кино харуулгын иимэ муу бай...ай шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, ...убликын культурын Министер..., тэрэнэй нютагуудтахи органууд ...өгэй киносетиие һайнаар хү...бэрилнэгүй. Һайнаар хүтэлбэрил..., шангаар хинан шалгахын орон... элдэб тоо мэдээнүүдые суглуу..., тэрээнээ уншаһаар, хэрэг дан...а шэдэһээр үдэһөөр байтарнь ...эй сагынь үнгэржэл байдаг.

Культурын Министерство киногой ...элмэрилэгшэдые зүбөөр, һайнаар ...эн табиха оролдолго хүсэдөөр ...ганагүй, түрүү дүй дүршэлые ...олнogүй, киномеханигуудые ма...иальна талаарнь урмашуулха ёһо ...уса хэрэглэгдэнэ. Министерствын ...юфикациин таһаг киноаппарату..., фильмфондые ашаглаха түрим ...инаар сахихын хойноһоо ...алтагүйгөөр хинана, тиимэһээ ...ь эбдэрдэг, үгы болодог ушар... үзэгдэнэ. КПСС-эй олохон ай...ууд хадаа аймгүйсэдкомуудайн... культурын таһагуудай хүдэлмэ... мууса хинан шалгана, киногой ...элмэрилэгшэдые олоорнь һэл...анэ, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын ...элмэри ябуулнагүй шахуу. Олон ...озуудай, предприятинуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд кино харуулхын тулада аятай зохид байдал: гэр байра, һуури һандали, түлеэ залһа гэхэ мэтые бэлэдхэнэгүй. Мүнөө хүдөө ажахые хүсэтэ ехээр хүгжөөхэ гэһэн зорилгын табигдаад байхада хүдөө ажахын наукын ба түрүүшүүлэй туйлалтанууд тухай фильмнүүдые олоор харуулха ёһотой байбашье, тэрэ хэгдэнэгүй.

Эдэ дутагдалнуудые тэсэжэ болохогүй. Тиимэһээ тэдээниие дары усадхаха хэмжээнүүдые абажа, улад зондо кино саг соонь, һайнаар харуулха хэрэгые хангаха шухала.

Киное үе-үе болоод бэшэ, харин саг соонь харуулжа байха гээшэ ехэ удхашанартай. Тиимэһээ нүүдэл киногой үүргэ тон ехэ байна. Мүнөө һууриин газар бүхэндэ һарадаа 4—5-һаа үсөөн бэшэ, культбаза, полевой стан, модо бэлэдхэлэй участок бүхэндэ 2—3-һаа үсөөн бэшэ кино харуулагдажа байха, тиихэдэ, гол картинын газаа тээ үшөө научно-популярна, хроникально-документальна кинофильмнүүдые нэмэжэ харуулха гэһэн эрилтэ табигдана. Киногой хүдэлмэрилэгшэд хадаа киноаппаратура ба транспортаа һайнаар баряад, мэргэжэлээ дээшэлүүлээд, журамаа һайжаруулаад, һайн маршрут зохёогоод, тэрэнээ нарин нягтаар сахяад байхадаа лэ тэдээндэ даалгагдаһан энэ харюусалгата зорилгые дүүргэжэ шадаха байна.

Киногой хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан тон хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгые дүүргэхын тулада кадрнуудые зүбөөр шэлэн табиха, хүмүүжүүлхэ, тэдэниие олоор һэлгэхэ ябадалые болюулха хэрэгтэй.

Арад зониие коммунистическээр хүмүүжүүлгын тон шухала участок болохо кинодо эрдэм мэргэжэлээр түгэс, ажал хүдэлмэреэ һайса мэдэхэ, оролдосотой ба үүсхэлтэй хүнүүд хүдэлмэрилхэ ёһотой. Энээнэй тулада тэдээнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, тэдэниие политическэ талаарнь хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри саг үргэлжэ хэгдэжэ байха, семинарнууд үнгэргэгдэхэ, бэеэ даагаад һуралсал эмхидхэгдэхэ болоно. Киногой хүдэлмэриие һайжаруулха тон шухала аргануудай нэгэн хадаа социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал мүн.

Нютагуудтахи партийна, советскэ органууд, колхозууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд советскэ хүнүүдые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ киногой ехэ удхашанартай байһые гүнзэгыгөөр ойлгон, энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг болохо, кино харуулгые һайжаруулга туйлаха ёһотой.

Нүхэр Н. А. Булганин Бирманска Союзай Посол Монг Он гэгшэтэй уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин ...СР-тэ байгаа Бирманска Союзай Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Монг ...гэгшэтэй мартын 9-дэ уулзаба.

(ТАСС).

...РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...ФСР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

РСФСР-эй Конституциин 39-дэхи статьягай үндэһөөр РСФСР-эй ...ховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын ...рховно Соведэй дүрбэдэхи зарлалай нэгэдэхи сессиие Москва городто ...5 оной мартын 23-да зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
И. ЗИМИН.

Москва, 1955 оной мартын 9.

Куйбышевтахи барилгын материалнуудай комбинат

СССР-эй барилгын материалнуу... промышленностиин министерст... Куйбышев городто барилгын ма...риалнуудай комбинат барихаар ...идэбэ. Тэрэ комбинат бу...лан-илгалгын фабрикануудһаа, ...ментнэ заводһоо, асбоцементнэ ...лнүүдые бүтээдэг заводһоо, түб...етонно зүйлнүүдые бүтээдэг ...эй заводһоо бүридэхэ юм.

Куйбышевска областьдо ехэ барилга хэгдэжэ байна. Барилгануудые материалнуудаар хангахын тула цементнэ шэнэ завод, асбоцементнэ зүйлнүүдые бүтээдэг завод ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана. Тэдэ заводууд жэл соо 70 миллион шиферэй плиткэнүүдые, 1800 гаран километр асбоцементнэ хоолойнуудые бүтээхэ юм. (ТАСС).

Түрэл орон доторнай

Ородой түрүүшын революциин табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан плакатнууд, открыткanууд болон репродукцинууд хэблэгдэхэнь

Уранзуралгын искусствын гүрэнэй хэблэл ородой түрүүшын революциин табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан плакатнууд, открытканууд болон репродукцинуудые хэблэн гаргахань.

Уранһайханаар зурагдаһан 4 плакат һаяхан хэблэлһээ гараба. Россин хүдэлмэришэд болон таряашадай хаанта засагта эсэргүүсэн баатарлигаар тэмсэһэн тэмсэл тэдээн соо зураглан харуулагдана.

1905—1907 онуудай революционно событинуудые зураглан харуулһан ородой классигууд болон советскэ уранзураашадай хэдэ хэдэн зурагууд хэблэгдэхээр бэлэдхэгдэжэ байна. Тэдэ зурагуудай дунда — В. Маковскиин, Н. Касаткинай, И. Владимировай, Г. Савицкиин, К. Дороховой, Н. Шестопаловай, П. Кирпичевой зурагууд бии.

«Уранзуралгын, скульптурын, графикын зохёолнуудта 1905 оной событинууд ямараар харуулагданаб» гэһэн ехэ альбом хэблэгдэхээр бэлэдхэглэжэ байна.

(ТАСС).

Барилгын материалнуудай шэнэ заводууд

РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерство табан завод барихаар шиидэбэ. Тэдэ заводууд ханын блогуудые бүтээхэ юм.

Алтайн хизаарта, Иркутска, Курганска болон Московско областьнуудта баригдажа байгаа эдэ шэнэ предприятинууд барилгануудые материалнуудаар хангаха байна. Предприяти бүхэнинь байрын гэрнүүдые, һургуули, больница болон заводой корпусуудые барилгада хэрэглэгдэхэ зуун мянга гаран кубическа метр томо блогуудые жэл бүри бүтээн гаргаха юм.

Олхинска (Иркутска область), Локтевско (Алтайн хизаар) извёсткын заводууд 1956—1957 онуудта ашаглалгада оруулагдаха байна. Тэдэнэр тус бүридөө жэл соо 60 мянган тонно извёстко үйлэдбэрилхэ хүсэтэй болохо юм.

Министерствын предприятинууд 1955 ондо барилгануудта 72 миллион шлакобетонно блогуудые, шулуугаар хэгдэһэн 10 миллион блогуудые, мүн хирпиисээр хэгдэһэн хэдэн миллион ханын блогуудые үгэхэ юм.

(ТАСС).

Поли дээрэ наг шэбхэ зөөхэ агрегадууд

УВЕЛЬСКИЙ. (Челябинска область). (ТАСС). Увельскэ таряанай совхозой механизаторнууд поли дээрэ наг шэбхэ зөөхэ ажал ехэтэй хүдэлмэриие хүнгэдхөө. Урдань наг шэбхые ехэ шаргада тээжэ, трактораар зөөдэг байһан юм. Шаргада ашаха, буулгаха хүдэлмэридэ ехэ саг ба хүсэ гаргашалагдадаг байгаа. Механизаторнууд шаргын орондо мүнөө түмэр платформонуудые бүтээгээ. Тиимэ платформодо наг шэбхэ бульдозероор хэдэхэн минута соо ашаалагдадаг, буулгагдадаг болоо. Платформо соо нэгэн доро 25 кубометрһээ бага бэшэ наг шэбхэ ашаалагдана.

Мүнөө совхоздо платформотой хоёр агрегат түхеэрэгдээ. Тэдэ агрегадуудай ашаар поли дээрэ үдэр бүри 150—200 кубометр наг шэбхэ зөөгдэнэ.

„Обь“ гэжэ дизель-электроход Ленинград ерэбэ

ЛЕНИНГРАД, мартын 9. (ТАСС). «Обь» гэжэ океанска дизель-электроход далайн Ленинградска худалдаа наймаанай портдо ашаатай ерэбэ. Энэ хадаа 1955 ондо ерэһэн түрүүшын транспортна судна гээшэ. Жэлэй энэ үедэ ашаа тээһэн нэгэшье корабль арбаад жэлэй турша соо Ленинград ерээгүй юм. Энэ ушар һонирхомоор байна.

«Обь» гэжэ дизель-электроход ашаанай судна юм. Энэ судна мүльһэн соогуур ледоколгүйгөөр ябахаар хараалагданхай.

Ленинградска портын ашаа тээгшэд болон механизаторнууд «Обь» гэжэ судныи ашаае болзорһоонь урид буулгаха уялга абаа.

Грузинска ССР. Автозаһабарилгын Тбилисскэ завод «ГАЗ-51», «ЗИС-150», «ЗИС—155» маркын автомобильнуудые капитальнаар, һайнаар заһабаридаг болобо. «ГАЗ-651» түхэлэй автобусно шэнэ кузов бүтээгдэдэг болоо. Эдэ автобусууд шэнэ газар ашаглаха районуудта эльгээгдэхээр хараалагданхай. Заводой коллектив 1954 онойнгоо түсэбые 112,8 процентээр дүүргээд, ажалайнгаа бүтээсые 1953 онойхитой сасуулбал 12,5 процентээр дээшэлүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ газар ашаглаха районуудта эльгээгдэхээр хараалагдаһан автобусууд хабсаргагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын правлениин хоёрдохи пленум болобо

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын правлениин хоёрдохи пленум мартын 8-да дүүрээ. Обществын бүхы республиканска, хизаарай болон областной организацинуудай түлөөлэгшэд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол тухай, мүн хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар обществын организацинуудай зорилгонууд тухай элидхэлые правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын наукануудай Бүхэсоюзна академиин бодото гэшүүн И. Д. Лаптев хэбэ. Хүдөөдэ лекционно пропагандые һайжаруулха талаар, тэрэ тоодо хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар һүүлэй үедэ общество зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Гэбэшье, элидхэлшын тэмдэглэһэнэй ёһоор, хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлгэ үшөөл үргэн далайсагүй байна. Эрдэмтэд, түрүү колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа хүдөө ажахын түрүүшүүл лекци уншалгада ехэ үсөөнөөр хабаадуулагдана.

Уншагдадаг лекцинүүдэй, хэблэгдэдэг брошюрануудай зариманиинь идейно-политическэ талаараа доодо хэмжээндэ байна.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха талаар тодорхой хэмжээнүүд шиидхэбэри соонь хараалагдаа. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдээр уншагдаха лекцинүүдэй түсэб зохёогдоо.

Научно-атеистическэ пропагандые һайжаруулгада мүн лэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Обществын правлениин түрүүлэгшэ академик А. И. Опарин энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнууд тушаа үгэ хэлэлгэн болоо. Казахстанай, Украинын, Москвагай, Ленинградай, мүн бусадшье газар нютагуудай түлөөлэгшэд Пленумдэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

И. А. Гончаровой зохёолнуудые хэблэн гаргалга

Уранһайханай литературын гүрэнэй хэблэл ородой агууехэ уранзохёолшо И. А. Гончаровой зохёолнуудые хэблэжэ дүүргэбэ. Хэблэгдэһэн зохёолнууд соонь И. А. Гончаровой бүхы томо зохёолнуудынь—«Юрын ушарал», «Фрегат Паллада», «Обломов», «Обрыв»; очеркнууд, повестьнууд болон бэшэгүүд оронхой. Наймадахи—һүүлшын том соо литературна шүүмжэлэлэй статьянууд, рецензинүүд хэблэгдэнхэй.

Ном соо оруулагдаһан суглуулагдамал 100 шахуу бэшэгүүдынь ехэ һонирхолтой юм. Тэдэ бэшэгүүдэй олонхинь ородой культурын элитэ ехэ ажал-ябуулагшадай нэрэ дээрэ бэшэгдэнхэй.

Кукуруза тариха мастернуудые бэлэдхэнэ

КИШИНЁВ, мартын 9. (ТАСС). М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын Кишинёвско институт Молдавиин центральна ба урда районуудай МТС-үүдэй главна агрономуудай семинар үнгэргөө. Семинарта хабаадагшад кукуруза тарилгын түрүү дүй дүршэл тухай, кукурузын шэнэ үрэһэ бии болгохо тухай (гибридизаци) лекцинүүдые шагнаһан, кукуруза тариха, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, ургаса хуряаха машинануудтай танилсаһан, кукуруза тарилгые механизацилгаар занятинуудые хэһэн байна.

Кукуруза тарилгын мастернуудые бэлэдхэхэ талаар республика дотор мүнөө ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Молдавска гүрэнэй селекционно станци Молдавиин хойто районуудай МТС-үүдэй главна агрономуудай семинар үнгэргөө. Машинно-тракторна станцинуудай дэргэдэ сеяльщигүүд, лебёдчигууд болон бусад мэргэжэлтэдэй курсанууд эмхидхэгдээ. Хабарай тарилга болотор 20 мянга шахуу мэргэжэлтэд, механизаторнууд болон колхозниигууд эдэ курсануудта һуралсажа гараха юм.

Кукурузын үрэһэнэй фондые ехэ болгожо байна

ХАБАРОВСК, мартын 9. (ТАСС). Хизаарай колхозууд болон совхозууд кукуруза тарилгаяа энэ жэлдэ 25 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхэнь. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 12 дахин ехэ болоно. Иимэ талмай дээрэ кукуруза тарихын тула ехэ хэмжээнэй үрэһэн хэрэгтэй болохо юм. Тэдэнэртэ хэрэглэгдэхэ үрэһые Кубаниин, Украинын колхозууд эльгээжэ байна. Гадна, колхозниигууд үрэһэнэй фондые ехэдхэхын зорилгоор өөһэдынгөө арга боломжые хэрэглэнэ.

Лазогой нэрэмжэтэ районой Бойко-Паловай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд нютагай сортын хүсэд хүрэхэ үрэһэ хаагаа. Нютагай эдэ сортнуудаар тарихада урда жэлнүүдтэ гектар бүриһөө 70 центнер хүрэтэр кукурузын ургаса абтадаг байгаа. Мүн энэ районой «Путь к коммунизму» колхоз һайн шанартай хэдэн зуун килограмм кукурузын үрэһэ бэлэдхээ. Колхозник Кухаренко арбан гектарта тариха, Вилков—табан гектарта тариха кукурузын үрэһэ урьһалаа. Вяземска районой «Красный Уссуриец» колхозой үрэһэнэй фонддо хэдэхэн үдэрэй турша соо 600 килограмм кукуруза нэмэжэ ороо.

Хизаарай бусадшье колхозуудай үрэһэнэй фонддо кукуруза нэмэжэ абтана.

Табадахи табанжэлэй түрүүшүүл

Түрүү шкипер

Шэнгэн түлишэ—керосин, бензин, нефть зөөхэ «Чикой» гэжэ баржын шкипер Цыбик-Доржи Тудупович Дамбаевые гансашье Сэлэнгын уһан замшад мэдэхэ бэшэ, харин Зүүн Сибириин уһан замай бассейнын бүхы хүдэлмэришэд мэдэхэ болонхой. Цыбик-Доржи Тудупович баржаар шэнгэн түлишэ зөөхэ харюусалгатай ба хүндэтэй хүдэлмэриие һайнаар шудалһан байна.

15 жэлэй саада тээ залуухан Цыбик-Доржи уһан замай транспортда ажаллажа эхилээ һэн. Түрүүшээр жиирэй матросоор хүдэлмэрилхэдөө габшагай, юумэ хэхэдээ шадабаритай, зориһоноо бэелүүлжэ шададаг хүдэлмэришэн байһанаа харуулһан юм. Тиимэ туладаа түрүүшынгээ навигацида баржа жолоодохо орёо хүдэлмэритэй һайса танилсаһан байна. Удаадахи жэлэй навигацида Ц-Д. Дамбаев томо баржын шкиперээр томилогдоһон байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөө болотор шкиперээр ажаллана. Өөрынгөө ажалда дуратай байһан туладаа мэргэжэлээ, техническэ эрдэмээ саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ, дүй дүршэлтэй болоо.

Тэрэнэй туһалагшаар коллектив соогоо мэдээжэ болоһон матрос Даши Цибиков ажаллана. Шкипер Дамбаев шэнги Даши Цибиков хэрэг ажалаа һайса мэдэдэг, ажалдаа дуратай хүн юм. Эдэ хоёр нүхэд нэгэ баржа дээрэ олон жэлэй туршада эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ туһалалсан ажаллана. Тэдэнэй жолоододог баржа дээрэ хододоо арюун сэбэр байдаг. Ажалдаа социалистическэ ёһоор хандажа, тэдэнэр хоёрдохи матросгүйгөөр ябажа шадаха байһанаа харуулаа һэн. Тиин тэдэнэр һүүлэй хэдэн жэл удаагаар хоёрдохи матросто гаргашалагдаха байһан гүрэнэй мүнгэн зөөриие алмана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ шкипер Ц.-Д. Дамбаев матрос Цибиков хоёр баржаяа Байгал далай соогуур жолоодожо, Баргажан, Курумканай аймагуудтахи МТС-үүдтэ шэнгэн түлишэ зөөһэн байха юм. Байгалай эрхэ байдалай бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан, рейснүүдээ амжалтатайгаар үнгэргэдэг байгаа.

1954 оной навигациин үедэ Ц-Д. Дамбаев шэнгэн түлишэ зөөхэ «Чикой» гэжэ томо баржа жолоодохо зуураа, навигациингаа даалгабариие 124 процент дүүргээ. Тэдэнэр навигациин үе соо Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр һуурижаһан республикын аймагуудай машинно-тракторна станцинуудта ехэ хэмжээнэй керосин, бензин болон бусад материалнуудые зөөжэ, МТС-үүдэй механизаторнуудта горьтойхон туһа хүргэһэн байна.

—Хүдөө ажахые ойрын жэлнүүдтэ эрид хүгжөөхэ гэһэн бүгэдэарадай тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулалсажа байһандаа урма зоригни бадарна, улам һайнаар ажаллаха дурамни хүрэнэ,—гэжэ нүхэр Ц-Д. Дамбаев хөөрэнэ.

Шкипер Ц.-Д. Дамбаев матрос Д. Цибиков хоёр үнэн сэхэ ажалаараа коллективэй дунда хүндэтэй болонхой. Улан-Удын пристаниин дирекци болон партийна организаци эдэ хоёр жэшээтэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэнүүдые Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэһэн байна. Һаяхан нүхэр Ц-Д. Дамбаевта «Эрхим шкипер» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

Д. Балданов.

Шэнэ колхозниигуудай шэн зоригто ажал

Нёдондо партиин уряагаар Иволгын аймагай «1-ое мая» колхоздо 22 хүн ерэжэ артелиин гэшүүд болоһон байгаа. Тэдэнэрэй арбаниинь малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ.

Сакманщица Мария Галсанова кошарно-базова арга хэрэглэн, үнгэрэгшэ жэлдэ 564 хурьга абажа, бултыень һайнаар түлжүүлбэ. Энэ залуу колхозница мүнөө малай үбэлжэлгые амгалан мэндэ үнгэргэжэ байна. 150 шэнэ түл абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байха юм.

Тэрэшэлэн мал адуулагша Бай-Мурза Иждевлятов малай адуулалга һайнаар эмхидхэжэ, үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 245 килограмм мяха абаа.

Колхоздо хүдэлмэрилхөөр ерэһэн Д. Г. Батков ОТФ-е даагша болгогдоһон байгаа. Колхозой фермэнүүдэй мүрысөөндэ тус фермэ түрүү һуури эзэлжэ, правлениин болон партийна организациин дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

П. Горбунов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Колхозой хүтэлбэрилхы кадрнуудта анхаралтайгаар хандаха

Ямаршье ажал үүсхэлгэ, тэрэнэй амжалта нэн түрүүн хүнүүдһээ, **кадрнуудһаа болодог** гэжэ манай парти саг үргэлжэ һануулдаг. Тиимэһээ кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, һургаха, тэдэниие партиин **табиһан зорилгые** дүүргэжэ шадаха мэргэжэл шадабаритай болгохо хэрэг партийна организацинуудай гол зорилго байгаа, мүнөөшье байна. Энэ хэрэг манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулгын эгээн шухала нүхэсэл болонхой.

Мэргэжэл ехэтэй, ажал хэрэгээ һайса мэдэдэг хүдэлмэришэд имагтал бодото ажал дээрэ урган гарадаг. Хүтэлбэрилэгшын хэр зэргэ дүй дүршэлтэй боложо, ажал хэрэгээ шудалжа байһан тушаа анхаралаа табиха, тэрэниие эдэбхитэй, хатуу зоригтой ажалша болгохын түлөө оролдохо гээшэ партийна комитет бүхэнэй уялга мүн.

Хүдөө ажахые эрид хүгжөөн дэбжээхэ зорилго табихадаа парти болбол колхозуудые, МТС-үүдые хүтэлбэрилгэдэ түбхын түрүүн шадабаритай кадрнуудые томилоод, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа хүргэжэ байхые эриһэн байна.

Энэ талаар манайшье республика дотор нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээ болгон хүдөө ажахын кадрнуудай дунда КПСС-эй Иволгын айкомой хэдэг хүдэлмэриие хаража үзэе. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумһээ хойшо колхозуудай хүтэлбэриие һайжаруулха, тэндэхи партийна эхин организациие бэхижүүлхэ зорилгоор партиин айком олохон коммунистнуудые колхозуудта хүдэлхөөр эльгээһэн байна. Тэдэнэй зариманиинь колхозой түрүүлэгшээр, партийна эхин организациин секретаряар һунгагдаһан, олонхинь малажалай фермые даагшаар, бригадирнуудаар томилогдоһон байгаа.

Энэ үедэ аймагай колхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй 80 процентнь һэлгэгдэжэ, шэнэ хүтэлбэрилэгшэд ороһон, тэдэнэй тоодо 33 хүн аймагай центрһээ эльгээгдэһэн байна. Теэд эдэ нүхэдэй олонхинь, юрэнхы дээрээ ажал хэрэг эмхидхэхэ шадабаритай байбашье, хүдөө ажахын экономикые тон багаар мэдэдэг, зарим нэгэниинь бүри колхозой үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилжэ үзөөгүй байгаа. Жэшээлхэдэ, урдань РОМВД-дэ харюусалгата ажалда байһан нүхэр Черненко «8-ое Марта» колхоздо партийна эхин организациин секретаряар һунгагдаһан байгаа. Түрүүндээ КПСС-эй айкомой инструктор байһан нүхэр Сахиров Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь болоо. Иволгын МТС-тэ хүдэлмэрилжэ байһан коммунист нүхэр Москвитин «1-ое Мая» колхозой һүнэй-товарна фермые даагшаар томилогдоһон байна.

Колхозуудай хүтэлбэридэ шэнэ хүдэлмэрилэгшэдые иимэ олоор дэбжүүлээд байхадаа партиин Иволгын айком ба аймгүйсэдком тэдэниие һургаха, ажал хэрэгээ шудалхадань туһалха зэргэтэй байгаа.

Гэбэшье, колхозуудта ошоһон шэнэ кадрнуудта туһалха, тэдэниие һургаха хэрэгтэ партиин айком, аймгүйсэдком гол анхаралаа табяагүй. Партиин айкомһоо, тэрэнэй МТС-эй зонодо хүдэлмэрилдэг инструкторска группаһаа ба аймгүйсэдкомһоо саг дары туһаламжа абаагүй дээрэһээ тэдэ кадрнуудай зариманиинь нэгэ хэды саг соо хүдэлөөд лэ ондоо хүдэлмэридэ орохо баатай болоһон ушар гарадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, коммунист Нигулимов партиин уряагаар, колхозой баялигые арьбадхалсаха гэһэн патриотическа эрмэлзэлтэйгээр «III пятилетка» колхоздо ерээд, һүнэй-товарна фермые даагшаар томилогдобо. Хүдэлжэ эхилһэн сагһаань хойшо хэдэн олон бэрхэшээлнүүд тэрээндэ дайралдаба: саг үргэлжэ хүдэлхэ һаалишад дутадаг, малай байра задагай зайдан, фермэ дээрэ тоо бүридхэл муу, племенной хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэгдээгүй байгаа. Теэд, эдэ дутуунуудые усадхаха хэрэгтэнь нүхэр Нигулимовта колхозой правлениин, партийна организациин, МТС-эй зүгһөө бодото туһаламжын үзүүлэгдээгүй дээрэһээ тэрэ коммунист зургаан һара хүдэлөөд, фермээ ондоо хүндэ тушааһан байна. Мүн иимэ ушар Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо болоо. Түрүүндээ уполминзагай агентаар хүдэлмэрилжэ байһан коммунистка нүхэр Базарова тэрэ колхозой хонинай фермые даагшаар томилогдоһон байгаа. Уданшьегүй тэрэниие һэлгэбэ. Удаань тус колхоздо гурбан фермые даагшад, тариянажалай бригадын бригадир, барилгын болон огородой бригадануудай бригадирнууд, партийна эхин организациин секретарь нэгэ доро һэлгэгдэһэн байха юм. Фермые даагшадые, бригадирнуудые иигэжэ хүнгэхэнөөр һэлгэхэ ябадал «Улаан Оронго», «Коммунизм» болон бусад колхозуудта баһал үзэгдэнэ.

1954 оной ноябрь һарада үнгэрэгдэһэн аймагай партийна конференци дээрэ энээн тухай ехэ шүүмжэлэл гараһан байгаа.

Партийна конференциин удаа эдэ бүхы шүүмжэлэлнүүдһээ тобшолол хэжэ, партиин Иволгын айком кадрнуудые һургаха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ талаар хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулаа, кадрнуудай хүдэлмэридэ анхаралтайгаар хандадаг болоо.

Колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые һургаха ба хүмүүжүүлхэ тухай асуудал партиин айкомой бюро дээрэ тусгаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаад, бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна. Һүүлэй 2—3 һарын турша тариянажалай, огородой, тэжээл бэлэдхэлэй ба тракторна бригадануудай бригадирнуудтай, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэй болон малажалай фермэнүүдые даагшадтай хоёр—хоёр үдэрэй семинар үнгэргэгдөө. Бурят-Монголой зооветинститудай багшанар уряалаар ерэжэ, тус семинар дээрэ лекцинүүдые уншаа. Жэшээлхэдэ, «Малай бруцеллёз ба тэрээнтэй тэмсэл» гэһэн темээр ветеринарна науканудай доктор профессор Филиппов, малые үбэлэй үедэ харууһалга ба үбэл гараһан хурьгадые абалга тушаа зооветинститудай доцент нүхэр Балков, малай эдеэлүүлгые эмхидхэхэ ба тэжээлые бүйлүүлхэ тухай хүдөө ажахын науканудай кандидат нүхэр Александрова болон бусад лекцинүүдые уншаһан байна. Мүн семинарта хабаадагшад һонирхоһон асуудалаараа хөөрэлдэһэн, дүй дүршэлөө халан абалсаһан байха юм.

Партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд семинар үнгэргэлгөөрөө ажалаа хизаарлангүй, колхозуудта, партийна эхин организацинуудта ошожо, ажал хэрэгээ эмхидхэхэдэнь тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ туһалдаг болоо. Энэ хэрэгтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые хабаадуулна.

Гадна, кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй тоосоое айкомой бюро дээрэ гү, али партийна эхин организациин суглаан дээрэ шагнаха гээшэ ехэ удхашанартай.

Хүнүүдые шалгахын, шэлэн абахын гү, али советскэ аппарадые үнэхөөр һайжаруулхын түлөө гансахан дээдэ шатын бэшэ, харин дунда ба доодо шатын советскэ хүдэлмэрилэгшэдые урижа асараад гү, али зарим эмхи зургаануудта өөрөө ошоод, тэдэнэртэй танилсаха гээшэ партийна хүдэлмэрилэгшын шухала уялга юм гэжэ В. И. Ленин хододоо тоолодог байгаа. Гэбэшье, айкомой секретарьнууд, таһагуудые даагшад болон инструкторнууд колхозуудаар ябахадаа правлениин түрүүлэгшэнэртэй, парторганизацинуудай секретарьнуудтай хөөрэлдөөд лэ, фермые даагшад, бригадирнууд болон колхозниигудтай хөөрэлдэнгүй ябашадаг заншалтай. Энэ тон буруу.

Мүнөө үедэ айкомой хүдэлмэрилэгшэд фермэдэ ерэхэдээ ехэнхидээ малай шадал тамир, байра байдал хараад лэ бусашадаг. Тэдэнэрэй өөһэдөө малшадай дунда политическэ асуудалаар хөөрэлдөө, элидхэл хэжэ байһан ушар тон үсөөн.

Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа боложо, партиин айком колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай һайн, муу талыень гүнзэгыгөөр мэдэжэ, тэдэнэй дундаһаа залуу, эдэбхитэй, ургажа ябаһан хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн оложо үшөөл шаданагүй.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, партиин айком колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда хэгдэхэ хүдэлмэрёэ саашадаа бүри һайжаруулха зэргэтэй. Илангаяа малажалай фермэнүүдые даагшадые бэхижүүлхэ, энэ хүдэлмэридэ коммунистнууд ба комсомолецуудай, малажалай новаторнууд ба мэргэжэлтэдэй дундаһаа һайн эмхидхэгшэдые эльгээжэ, тэдэнэрые һургаха ба хүмүүжүүлхэ тушаа саг үргэлжэ оролдохо ёһотой.

И. Петров.

СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын Главторгоборудованиин Москвско завод тусхай электроплита (электромармит ЭМ-2) бүтээдэг болобо. Тэрэ плита эдеэе халаагаад, халуун занданъ байлгадаг юм. ЭМ-2 маркын электромармит элдэб хэмжүүрэй арбан хоёр кастрюльтай юм. Тэдэнь дулаан шкаф соо түхеэрэгдэнхэй.

Шэнэ электромармидууд ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта тодхогдохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь хабсаргагша Ю. П. Ведехин ЭМ-2 маркын электромармидые хабсаргажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Хонидой тоо 3 дахин олошоруулагдаха

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой гарахада Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид 1960 он болотор ниитынгээ ажахые хүгжөөлгөөр хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа. Тэдэ хэмжээ-ябуулганууудай ёһоор мүнөө колхоз 8503 хонидтой байһан һаа, 1960 он болотор гурба дахин олошоруулжа, 25 мянганһаа үсөөн бэшэ хонидтой болохо гэжэ шиидхэгдээ. Тиихэдэ, бүхы хонид соо 60 процентнь нарин ба нарибтар нооһотой хонид болохо байна. Колхоз эдэ жэлнүүдтэ хонин бүриһөө 3,1 килограмм нооһо хайшалдаг болохоор хараалба.

В. Бадашкеев.

Эхэ басаган хоёрой мүрысөөн

Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоздо Мария Васильевна Сутурина 15-дахи жэлээ һаалишанаар хүдэлмэрилжэ байна. Һү һааха даалгабаряа жэл бүри үлүүлэн дүүргэдэг. Мария Васильевна өөрынгөө басаган Галинатай мүрысэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Сутурина үнеэн бүриһөө 1117 литр һү һаагаа, тиихэдэ Галина басаганиинь — 1039 литр һаагаа. Эхэ басаган хоёр хоюулан аймагай выставкэдэ хабаадаһан байна.

— Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүйб, — гэжэ Мария Васильевна хэлэдэг. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолдо харюу болгон энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха уялга абанхай. Энээнээ дүүргэхын түлөө нүхэр Сутурина мүнөө тэмсэжэ байна.

Оролдосотой ажалынь хүсэдөөр харюулагдана

(Ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозууд малажалһаа ехэ олзо доход абаа. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Сталинай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд тус бүридөө хоёр миллион шахуу түхэригэй олзо гансахан малажалһаа абаа. Мүн бусадшье колхозууд малажалһаа ехэ олзо абаһан байна. Малажалай продуктнуудые бэлэдхэлэй ба мүн гүрэндэ худалдаха сэнгэй дээшэлһэнэй ашаар колхозуудай олзо доход нилээд ургаа. Энэ хадаа малажалые хүгжөөн дэбжээхэ тушаа парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын аша үрэ мүн.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ колхозууд малажалһаа ороһон олзоһоо квартал бүхэндэ малшадта аванс үгэдэг байгаа. Жэлэй эсэсэй тоосоондо малшад бүри ехэ мүнгэ болон бусад продуктнуудые абаа.

«Мал харахада ама тоһодохо» гэжэ буряад зон хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Энээниие үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд дээрэһээ хараад үзэебди. Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Дымбрыл Базаров бүлынхидтээ хамта үнгэрэгшэ жэлдэ 4369 ажалта үдэр олоһон байгаа. Базаровтанай бүлын хоёрынь малажалда хүдэлдэг. Хүбүүниинь «республикын эрхим адуушан» гэһэн нэрэ зэргэтэй, басаганиинь һаалишанаар хүдэлдэг юм. Энэ бүлэ аванһаа гадна жэлэй эсэстэ 10 мянга шахуу түхэриг мүнгэ, 6 мянга гаран килограмм таряа, 310 килограмм мяха болон бусад продуктнуудые абаа. Мүн малшан Митып Мижитовэй бүлэ 5 мянга гаран түхэриг мүнгэ, ехэ таряа, мяха болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые, адуушан Янжима Жамбалова дүрбэ мянга шахуу түхэриг мүнгэ ба бусад продуктнуудые абаа гэжэ Цыдып **Дылыков, Доржиев** гэгшэд Яруунаһаа бэшэнэ. Мүн энэ аймагай «Коммунизм» колхозой суута адуушан Бабу Базаржаповай бүлэ 3000 гаран ажалта үдэр оложо, 12 мянган түхэриг мүнгэ, 157 килограмм мяха, 17 центнер таряа абаа. «Коминтерн» колхозой моришон Цыбик Базаров 7 мянга шахуу түхэриг, хонишон Аюша Базаров 6130 түхэриг абаһан байна. Энээн тухай Эгэтэһээ нүхэр **Чимитов**, Тэлэмбэһээ нүхэр **Нимаев** гэгшэд манай редакцида бэшэнэ.

—Хонинай-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бүри ехэ олзо абана,—гэжэ Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозһоо нүхэр **Жигмытов** манай редакцида мэдээсэнэ.—Энэ колхозой хонишод Цыренжап Норбоев нүхэртэеэ үнгэрэгшэ жэлдэ 3424 ажалта үдэр олоо. Энээндээ 10307 түхэриг мүнгэ абаа. Мүн хонишод Цыбиков, Чойдоков, Гомбоев, Тугульдуров, Олзобоев болон бусад 6000—7500 түхэриг абаа. Үшөө эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абаһан байха. Энэ хадаа малшадай ажаһуудалай улам һайжарһые, тэдэнэй баян шадалтай боложо байһые гэршэлнэ.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолоор зоригжоһон малажалай хүдэлмэрилэгшэд урдаа табигдаһан зорилгые бэелүүлхээр эрид шиидэнги ажаллажа байна.

«Эрхим һайн шанартай нооһо ү... хонидые олоор үсхэбэрилхые ... доно» гэжэ Закаменай аймагай ... гановичын нэрэмжэтэ колхозой ... нишод тухай нүхэр Цыденж... бэшэнэ. Колхозой центртэ ба... отарын хонид һайнаар үбэлж... байна. Отарые даагшаар нүхэр Д... лыкова хүдэлмэрилдэг. Энэ хо... шон дүй дүршэл ехэтэй болон... юм. Даажа байһан хонидоо жэл б... тарганаар ондо оруулдаг. Га... Адаг гэжэ газарта хурьгалха хо... дой отара үбэлжэжэ байна. Му... эндэ зуу гаран хурьгад абтаад, т... жүүлэгдэжэ байна. Зарим от... нуудай хонишодой һайнаар хүдэ... шье, бүхы колхоз дээрэ абажа үз... дэ дутагдалнууд олон гэжэ н... Цыденжапов тэмдэглэбэ. Үнгэрэ... жэлдэ энэ колхоз хонн үсхэбэр... түсэбөө дүүргээгүй, нооһо ба... хайшалһанай гэмээр гүрэнтээ х... тоосоогүй байшоо.

Малажалые хүгжөөлгэдэ схэ... дутагдалнуудай бии байһан ту... манай селькорнууд мүн бусад... аймагуудһаа бэшэнэ. Зэдын ... магай Доржи Банзаровай нэр... жэтэ колхоз нёдондо ма... ашаг шэмэ зарим тэды ... шэлүүлжэ, гансахан малажал... миллион үлүүтэй түхэригэй ... абаа. Тиигэбэшье, малажал ... жөөлгэдэ ехэ дутагдалнууд бии б... на. Эдлүүриин 100 гектарта ... бодоод үзэхэдэ малажалһаа тон ... га продукци абтаа. Үнеэн ... риһөө 442 литр һү һаагаа, хо... бүхэнһөө дунда зэргээр 1,271 ки... грамм нооһо хайшалаа. Энээн ... хай нүхэр **Доржиев** Доржи Бан... вай нэрэмжэтэ колхозһоо би...

Хэжэнгын аймагай Сталинай ... рэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ ж... ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ ... лаар яһала горьтой хүдэлмэри х... малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхые ... лада оролдоһон байна. Энэ ... ашаар колхозой олзо доход ур... Малайнь ашаг шэмэ нэгэ бага ... шэлээ,—гэжэ нүхэр **Дашабылов** ... най редакцида мэдээсэнэ. Ажах... хүгжөөхэ талаар манай колхоз ... рим тэды амжалта туйлаба... юрэнхыдөө малажалнай схэл ... галтагүйгөөр хүгжөөгдэнэ,—... саашань нүхэр Дашабылов бэш...

—Газараа муугаар эдлэнэбди. ... лүүриин 100 гектар газарта ор... 12 үхэртэй, 3 үнеэтэй, 39 хони... байнабди. Үнеэн бүхэнһөө мина... гаран литр һүн һаагдаа. Би... саашадаа малай тоо толгой хар... лэ байха бэшэ, харин тэрэнэй а... шэмые эрид дээшэлүүлхэ хэ... нүүдые абаха ёһотойбди.

Партиин ЦК-гэй январска П... нум малай ашаг шэмые дээшэл... хэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуу... Энэ зорилгые бэелүүлгэ малаж... хүдэлмэрилэгшэдһөө ехээр дул... ха болоно. Малай харууһа, эдеэ... гые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ тэр... ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ ех... хашанартай. Мүнөө түл абалг... лэг дундаа ябажа байна. Бүхы... лаа һайнаар ондо оруулхын, аб... бүхы түлнүүдээ гарза хорол... гөөр түлжүүлхын түлөө малша... хэн тэмсэхэ уялгатай.

Уралда модо бэлэдхэхэдээ хэрэглэдэг шэнэ ёһоной түрүү аргануud тухай

Урал ой модоор угаа баян юм. Хойто тээнь—Коми АССР-һээ эхилэн нарһа хасуури модод, үдхэн ой тайга нэмжынэ. Урда тээнь Башкириин тала хүрэтэр саһан сагаан хуһан, липэ, үшөөһэн, хайлааһан мэтын элдэб һайхан модонууд ургадаг. Урал хадаа хэрэгсэлэй олон янзын модонуудые Эхэ орондоо үгэдэг. Эрхим шанартай барилгын модонуудые, хүгжэмэй хэрэгсэл хэдэг суурята хасуури, мүн сана, фанерэ, саарһа хэхэ материалнуудые Урал үгэдэг байна.

Модо бэлэдхэлгэ үргэн хэмжээгээр ябуулха гэжэ хараалагдаһан оронэй районуудай тоодо КПСС-эй XIX съездын шиидхэбэринүүд дотор Урал нэрлэгдээ һэн. Тэндэ ой модоор эгээл баяниинь Молотовско область болоно. Энэ область ой модонойнгоо баялигай талаар Советскэ Союз дотор түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг юм.

Молотовско область дотор модо бэлэдхэлэй механизированнэ 100 шахуу предприятинууд бии. Тэдэ предприятинуудай мэдэлдэ олон зуугаад элдэб янзын тракторнууд болон автомашинанууд, нүүдэл электростанцинууд, һайн шанартай электрохюрөөнүүд, кранууд, лебёдконууд байдаг. Нэгэ хэдэн үгөөр хэлэхэдэ Баруун Уралай ой модоной промышленность мүнөө сагай техникээр зэбсэглэгдээд байна.

Комплексно механизаци хадаа модо бэлэдхэлдэ түрүү технологие нэбтэрүүлхэ арга олгоо. Хэнэйшье мэдэһээр, эгээл эндэ, Уралда цикличностиин графигаар ажал эмхидхэхэ түрүү арга бии болоо һэн. Мүнөө үедэ цикличностиин график «Молотовлес», «Комипермлес» комбинадуудай леспромхозуудай 158 үлүүтэй мастерска участогуудта нэбтэрүүлэгдээд байна.

Ажалай шэнэ эмхидхэлэй булюу һайн байһаниинь Городищенска леспромхозой жэшээ дээрэһээ эли тодоор харагдана. Энэ леспромхозой коллектив цикличностиин график нэбтэрүүлхэ үүсхэл эгээн түрүүшээр гаргаа һэн. Мүн тус леспромхоз бүхыдөө цикличностиин графигаар хүдэлмэрилнэ. Энэ леспромхоз ашагтай һайнаар, жэгдээр хүдэлмэрилдэг, гүрэнэйнгөө түсэбүүдые хододоо дүүргэдэг ба үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Шэнэ технологи нэбтэрүүлһэнһээ хойшо үнгэрһэн жэл соо модо бэлэдхэлшэ бүхэн өөһэдынгөө даалгабариие 50 гаран процент ехээр дүүргэдэг болоо, механизмуудай турбанайнь нэгэ хуби шахуунь сүлөөрөө, бүхы машинанууд улам ехэ бүтээсэтэй болоо. Цикличностиин графигаар хүдэлмэрилдэг болоһонһоо хойшо мастерска участок бүхэн хэрэгсэлэй модонуудые түрүүшынхиһээ хоёр дахин ехээр үгэдэг болоо.

Мүн олохон леспромхозуудшье цикличностиин график нэбтэрүүлһэнһээ хойшо иимэрхүү дүнгүүдые туйлаа.

Цикличностиин графигаар хүдэлмэрилхын тула үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ажалые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй юм. Тиимэһээ түрүү леспромхозуудай коллективууд модо бэлэдхэлэй технологиие хододоо нарижуулжа байдаг байна.

Жэшээлхэдэ, «Молотовлес» комбинадай леспромхозууд мүнөө үедэ модонуудые үзүүртэйгээрнь лэ, тэрэ зангаарнь нарин хоболтой түмэр, автомобильна, тракторна 35 харгыгаар ашажа абдашана.

Модо ашадаг энэ түрүү аргын һайн юумэнь ямар бэ. Энэнэй урда тээ һаяхан болотор модонуудаа ойн гүн дунда сэбэрлэдэг байгаа. Тэндэ саг зуурын талмайнуудые, модо ябталха газар бэлэдхэхын тула ехэ олон модон сабшагдажа гаргашалагдадаг һэн. Мүн элдэб хэмжээнэй, элдэб янзын монсогор модонууд хододоо гараар ашагдадаг, илгагдадаг байгаа.

Мүнөө модонуудые үзүүртэй зангаарнь ашадаг болоходо, хэрэгсэлэй модонууд леспромхоз бүхэндэ доодо талын нэгэ гү, али ехэ болоо һаа хоёр складта абаашагдадаг байна. Тэндэ эрхим хүдэлмэришэд, эгээл дүршэлтэй мастернууд хүдэлмэрилдэг. Ашаатай модонууд механизмуудай аргаар буулгагдадаг байна. Һүүлээрнь модонойнгоо үзүүрые электрохюрөөгөөр тайража, транспортёр-конвейерээр тусхай штабельда абаашадаг юм. Доодо талын иимэ склад бодото дээрээ леспромхозой өөрсэ янзын механизированнэ цех болонхой.

Һайнаар түхеэрэгдэһэн складуудгүй леспромхозуудта доодо складуудые эмхидхэхэ юрын бэлэн арга олдонхой. Тэндэ тусгаар техникые предприяти бүхэндэ байдаг тракторнуудаар, лебёдконуудаар, модо буулгаха механизмаар һэлгэжэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, модонуудаа нарин хоболтой харгыгаар ябаха вагонеткэнүүдэй, «ТЛ-1» «ТЛ-3» гэжэ лебёдконуудай ашаар илгажа тээхэдэ болохо байна. Модонуудые үзүүртэй зангаарнь тээхэдэ ехэ ашагтай юм. Тиигэхэдэ комплексно бүтээсэ 18—19 процентээр ехэ болоно, модо тээхэ механизмууд бүри һайнаар ашаглагдана. Модонуудые нэгэ газарта сэбэрлэдэг болоһоной, шанарай хойноһоо бүри наринаар хинадаг болоһоной ашаар зарим леспромхозууд хэрэгсэлэй модонуудые 11—14 процент ехээр үгэдэг болоо. Олохон предприятинууд һайн шанартай модо бүри ехээр бэлэдхэдэг болоһоной ашаар хэрэгсэлэй модоной өөрынь үнэ сэнгые хараа байса бага болгоо.

Щучье Нуурай леспромхозой новаторнуудай—хүдэлмэришэд ба инженернүүдэй үүсхэлээр модоёо үзүүрыень отолонгүйгөөр таллуулха ехэ бүтээсэтэй арга хэдэн жэлэй саада тээ Уралда хэрэглэгдэжэ эхилһэн байна. Энэ аргын һайн байһые тэмдэглэмээр. Үзүүрыень отолонгүйгөөр модоёо таллуулхада гэшүүһэ отолдог хүдэлмэришэдые модо бэлэдхэл дээрэ саашадаа бариха хэрэггүй болоо, хүдэлмэриин үедэ аюулгүй байхын тула табин метрын зай тала гаргаха хэрэггүй болоо. Модо хюрөөдэжэ унагаагшад бүри бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилхэ аргатай болоһон байна. Гэшүүһэдые дээдэ складуудта сэбэрлэдэг болоходо гэшүүһэ отологшодто хүдэлмэриин саг үргэлжын байра эмхидхэхэ, тэдэнэй бүтээсые нилээд ехэ болгохо арга олдоо.

Урдань, үзүүрыень отолһон мододые таллуулхада, модо хюрөөдэжэ унагаагшад бригадынгаа холо урда гаража таһардаг, унагаагдаһан олон модод ой соо орхигдошодог байгаа. Энэ шалтагаанаар унагаагдаһан мододой 15—20 процентнь гээлтэдэ ородог һэн. Ажалые шэнээр эмхидхэхэдэ иимэ гээлтэ гарахаяа огто болиһон байна.

Электрическэ гэрэлээр һүниндөө хүдэлмэрилхэ ябадал Щучье Нуурай леспромхозой новаторнуудай үргэнөөр эмхидхэһэниинишье үнэтэ үүсхэл болоно. Ой модые прожекторээр гэрэлтүүлхэһээ гадна, хюрөөшэн бүхэниие электрын гэрэлээр хангаһан байна.

Модо таллуулгын шэнэ арга үүсхэл нэбтэрүүлһэн Щучье Нуурай леспромхоз түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ, жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилнэ, орондоо 1,200 кубометр модо сүүдхэ бүри үгэнэ.

Щучье Нуурай леспромхозой коллективэй олоһон дүй дүршэлынь модо бэлэдхэлэй технологи саашадань нарижуулха арга замуудые харуулан заажа үгөө. Гэшүүһэ отолдог электрическэ шэнэ механизмууд үнгэрһэн жэлэй намар удаан саг соо ашаглагдангүй, складуудта миил хэбтэдэг байгаа. Гэшүүһэдые ой соонь сэхэ отолдог байһан үедэ тэдэ механизмуудые хэрэглэхэнь бэрхэтэй байдаг һэн. Үзүүрыень тайрангүйгөөр модоёо таллуулха арга тэрэ бэрхэшээлые дабахада туһалаа.

А. П. Яковенко директор түрүүтэй Городищенска леспромхозой новаторнууд энэ арга бүри нарижуулхада туһалаа. Үзүүрыень отолонгүйгөөр модоёо таллуулха арга хэрэглэн, тэдэнэр гэшүүһэдые дээдэ складуудта отолдоггүй, сэхэ доодо складуудта отолдог болоһон байна. Тиихэдэнь гэшүүһэ электричествээр отолдог шэнэ механизмууд торосогүй һайнаар хүдэлмэрилдэг болобо. Городищенска болон бусад түрүү леспромхозуудта нэгэ нимэ механизмаар халаан соо 80—90 кубометрын шэнээн модоной гэшүүһэн сэбэрлэгдэнэ.

Ажалаа шэнээр эмхидхэхэдэ ехэ һайн байба. Городищенска леспромхоздо гэшүүһэ отолдог 80 хүн сүлөөрбэ. Нэгэ хүдэлмэришэн дээрэ абажа харахада, халаан соо 4,5—5 кубометрын шэнээн модоной гэшүүһэн сэбэрлэгдэдэг байһанаа, мүнөө 7 кубометр хүрэтэр сэбэрлэгдэдэг болоо.

Түрүү технологи хэрэглэхэдэнь Кордонско, Камарихинска, Шушпанска, Косьвинска, Бизярска ба бусад олон леспромхозуудай хүдэлмэри хараа байса һайжараа.

Модоной хаядаһа багаар гаргадаг болохын түлөө тэмсэл дэлгэржэ байна. Гэшүүһэ, шэлбүүһэнүүд болон бусад хаядаһанууд ой соо ехээр галдагдадаг байгаа. Бага бэшэ модон—үзүүр, узуурай тайрадаһа гэхэ мэтэ галдагдадаг гү, али ой соо миил хосордог һэн.

Бэлэдхэдэг газартаа модо... шүүһэ шэлбүүһэнһээнь сэбэрлэ... СССР-эй Ой модоной промы... шостиин министерствын модо ... жуулгын базанууд дээрэ сэбэр... гэһэн дурадхал түрүү модо бэлэ... шэд оруулаа. Тус базанууд ор... мнай урда районуудта байдаг ... Модоёо тэдэ базанууд дээрэ с... лэхэдэ барилгын модо абтахань... 12 процентээр ехэ болохо ба... Энээнһээ гадна, модоной ... үзүүрнүүдынь хайрсаг хобто м... ажаһуудалай зүйлнүүдые хэл... хүдөө ажахын ба бусад бар... нуудта үргэнөөр хэрэглэхэдэ б... юм.

Городищенска түрүү леспром... коллектив модоёо үзүүртэйнь ... хуулха гэжэ шиидэбэ. Энэ арга... рүүшын хахад миллион кубо... модо урадхуулхыень Городище... леспромхоздо, мүн Доодо-Лу... ба Пятигорско леспромхозуудта... шөөрөө. Энэ шэнэ үүсхэлтэй һай... танилсахын тулада Цимлянска ... дамжуулгын базын хэдэн хүд... ришэд ба мастернууд һаяхан ... ерээ.

Модонуудые үзүүртэйнь ура... даг болоходоо, Городищенска ... промхозой хүдэлмэрилэгшэд ... логидо шэнэ юумэ оруулаа. ... гэшүүһэнүүдые дээдэ складта ... дог, харин бэлэн болоһон м... доодо складай платформо д... проволокоор уяад, бревно буу... «Л-20» гэжэ лебёдкоор уһанда ... даг байна.

Модонуудые үзүүртэйнь ура... ха ба тэдэнээ дамжуулгын баз... рэ сэбэрлэхэ аргые бүри үрг... хэрэглэлгэ оронойнгоо ой мо... баялигые эрхим һайнаар ашагла... туһалха байна.

Түрүү леспромхозуудай дүй... шэлынь юу харуулнаб гэхэдэ, ... да модо бэлэдхэлэй хэрэгые с... дань һайжаруулха ашаглаг... угаа ехэ резервнүүдэй бии б... гэршэлэн харуулна.

Н. ВЕРЗИЛ...

Манай эндэ кукурузын үрэһэншье абтаха

...ви таряашан хүн байһан туладаа ...дань хүлһөөр ашаа шэрэжэ, газар ...тагуудаар ябажа байхадаа, хаа... ямар газарта ямар таряа, мүн ...сад ямар ургамалнуудые тарижа ...ргуулдаг бэ гэжэ ходо һонирхожо ...адаг һэм. Манай Кяхта нютагта ...ойдоо ургуулагдадаггүй ургамал...уудые зарим газарта харадаг бай...аб. Нэгэтэ би гайхалтай томо то...эдеэнүүдтэй овёс хараһан байнаб. ...рэ овёс ехэ гоё нэрэтэй —«Алтан ...роо» гэжэ нэрэтэй байгаа. Би тэрэ ...ые ехэтэ һонирхожо, хэдэн ки...грамм үрэһэ худалдажа абаад, ...тэ асараагша һэм. Тиигээд хойто ...бэрынь тариһамни айхабтар һай...ар ургаһан юм.

Мүн тэрэшэлэн би кукурузын ур...ые һонирхоод, 1900 ондо үрэ...нь бэдэржэ, багаханаар олоһон ...аб. Тиигээд энэ ургамалые яа... ургуулха, газарыень шэлэхэ, ...жүүлхэ тухай мэдэхэ хүнүүдһээ ...ажа абадаг байбаб. Тиигээд хэ... жэл удаагаар туршалга хэһэн ...ааб. Теэд тэрэмни яһала һайн ...дүн харуулаа.

Манай эндэ сагай уларил харал... байгаад, кукурузые оройтуу...гүй: дулаан хабарай болоо хада ...тэн байжа, газарай хүрь...эй хүсэд дулаасаагүй бай... һаань майн 15-һаа оройтуу...гүй тариха хэрэгтэй. Кукуруза ...ихынгаа урда тээ газарыень һай...ар үтэгжүүлхэ шухала. Кукуруза ...риха полиие наг шэбхээр үтэг...үлхэдэ һайн байдаг. Хонидой хор...һоор үтэгжүүлгэ хэжэ яашье бо...могүй. Юуб гэхэдэ, хоргооһоор ...жүүлгэ хэхэдэ ургамал удаанаар ...адаг. Ондоо аргагүй байгаа хада ...гооһые багаханаар үхэрэй ша...һантай холёод, хэрэглэжэ бо...о. Манай эндэ хабартаа, илан...а хуурай байхада һалхилжа, по... дээрэхи шоройе үлеэжэрхидэг ха...нь кукурузын үрэһые 10 санти...тр гүнзэгыдэ тарихада һайн бай... Хэрбээ газарай хүрьһэнэй шииг... байгаа хада 6—8 сантиметртэ ...ихада үшөөшье һайн.

...жаглахада, кукурузые таруугаар ...үүлхэдэл һайн байдаг. Юуб гэ...э, кукурузын эшэ үндэһэлиг бай... тула хоорондоо талатайл байха... бэедээ шэмэ шүүһэ ехээр аба..., тиимэһээ һайнаар ургадаг юм. ...куруза илангаяа һая ургажа бай... үедөө уһа ехээр хэрэглэдэг. Энэ ...энь тэрэниие шадаал һаа ...гэнөөр уһалжа байха хэрэгтэй. ...курузын тарилгын ряд хоорон...дуур бороздануудые татаад, уһалхада һайн. Юуб гэхэдэ, борозданууд соогуур уһан аалиханаар урдажа байхадаа газарай хүрьһэн доогуур шэнгэжэ, ургамалай үндэһэнүүдтэ түргэнөөр хүрэдэг байна.

Уһалһанайнгаа һүүлдэ кукурузын эшэнүүдэй хоорондохи талмайнуудые зөөлэрүүлхэ шухала. Зүгөөр, ехэ гүнзэгыгөөр һэндэһэнэй хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, ургамалай үрэһэнүүд гэмтээгдэжэ болодог. Аргатай байгаа һаа, илангаяа үрэһэнэй участогай кукурузын эшэнүүдэй узууреень тойруулан шорой обоолходо һайн. Сэсэглэһэнэйнь һүүл тээ эдеэшэжэ байхадань кукурузын тарилгые үсөө уһалдаг болохо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ һүниндөө шүүдэр ехээр унадаг байна. Зүгөөр, гандуу байгаа хадань энэ үедэ кукурузые уһалжашье байхада хамаагүй.

Заримдаа хабар орой болоһон хойно хюруу унажа, ургамалнуудые хүлдөөдэг байна. Зүгөөр, тарянай ургасын хүлдөөгүйл һаа, кукурузашье хүлдэдэггүй. Кукурузын һаял эдеэшэжэ байха үедэ хюруу гэмтэл хэжэ болохо. Хойшодоо хюруугай унахада кукурузын эдеэн яадагшьегүй.

Саашадаа янитын малые шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангадаг болохын тулада кукурузые хаа хаанагүй таридаг болохо гэжэ партиин Центральна Комитедэй январска Пленум заагаа. Энэ тон лэ зүб гээшэ. Манай эндэ кукурузын орооһошье абаагүй һаа, малда айхабтар ехэ хоол болостой шэмэтэй ногоониинь абтаха байнал. Кукуруза шэнги ондоо ямаршье культуранууд иимэ ехэ силосэй ногоо үгэхэгүй байна. Һайн газарта агротехническэ заабаринуудые сахижа кукурузые таряад, һайнаар харууһалаа хада гектарһаа хэдэн зуун центнер силосэй ногоон абтаха байна.

Мүн, кукурузые һайн газарта, газарыень һайса элдүүрилээд, үтэгжүүлээд, сагай уларилые харалсажа байгаад, нэгэшье үдэрөөр оройтуулангүй таряад, тарилгынгаа хойноһоо һайнаар харууһалаа хада манайшье эндэ үрэһэншье абтаха байна гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ этигээб. Би мүнөө үндэр наһатай болобошье, кукурузын үрэһэ абаха хэрэгтэнь колхоздоо өөрынгөө дүй дүршэлөөр туһалхаб.

М. Стрекаловский.

«Знамя Ленина» гэжэ газетэһээ абтаба.

Усть-Кяхта.

Кукурузын тарилгада бэлэдхэнэ

...МУХАРШЭБЭР. **(Манай корреспондентһээ).** Гашейн МТС-эй харь... колхозууд энэ жэлдэ хэдэн ... гектар талмайда кукуруза та... юм. Мүнөө МТС-эй механиза...нууд «СКГ-6» гэжэ тусхай сеялкэ ...барилжа бэлэн болгоо. Тэрээн...һадна, тарянай 5 сеялкэнүүд ку...руза тариха болгогдон түхеэрэгдэ... байна. Тэрэшэлэн ряд хоорондын ...үрилгэ хэдэг 12 пропашной ...торнууд эндэ заһабарилагдажа ...гэгдээ. Тэдэнэй дунда 3 «Бела...», 2 «ХТЗ—7» маркын трактор... бии.

...хэ талмайнуудта кукурузын та...ые хэхэ Сталинай, Булганинай ...мжэтэ ба «Гигант» колхозууд ... шоройтой полинуудые шэлэн олоо. 500 гектар талмайда энэ культурые тариха Сталинай нэрэмжэтэ колхоз полинууд дээрээ шииг нойто бариха хүдэлмэри хэжэ байна. Тэрэшэлэн тус колхоз уһалагдадаг 100 гектар газарта кукуруза тариха юм.

Ойрын үдэрнүүдтэ тус МТС-эй харьяата колхозуудта кадрнуудые бэлэдхэхэ агрономическа курсанууд нээгдэхэнь.

—Кукурузын үндэр ургаса хуряахын түлөө манай МТС-эй механизаторнууд ба харьяата колхозуудаймнай гэшүүд бүхы хүсэ шадалаа гаргаха. Тиигэжэ малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэбди,—гэжэ Гашейн МТС-эй ахалагша агроном Иннокентий Иванович Шаманов хөөрэнэ.

Табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө улам үргэдхэе

*

Ашаа шэрэлгые түргэдхэнэ

Часай 8 болохотой сасуу гаражай үүдэээр ашаанай автомашинанууд удаа дараалан гаражал, гаражал байдаг. Республикын автоуправлениин № 1 транспортна конторын коллективэй ажалай үдэр иигэжэ эхилдэг.

Тус конторын шофёрнууд табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, республикынгаа арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ элдэб ашаа зөөнэ. Ашаа шэрэлгэ дээрэ автомашинануудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглахын түлөө шофер бүхэн оролдоно.

Машинадаа капитальна заһабарилга хэнгүйгөөр 100 мянган километр ябаһан шофёр Григорий Максимов шофёрнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Февраль һарада тэрэ хадаа Сүхын арһанай заводто абаашагдаха ашаае болзорһоонь урид шэрэжэ, даалгабаряа 230 процент дүүргээ. Үбэлэй сагта холын аймагуудта ошоһон харгы замай хэды муу байбашье, нүхэр Максимов машинаяа шадамар бэрхээр жолоодожо, абажа ябаһан ашаагаа хэрэглэгшэдтэнь саг сооhь хүргэдэг юм.

Тэрэшэлэн шофёрнууд И. Яньков, П. Верхотуров болон бусад ашаа шэрэлгээр баһал амжалта туйлана. Тэдэнэй машинанууд аян замда гарахаар хэзээдэшье бэлэн байдаг.

И. Сокол.

6200 кубометрээр дээшэлбэ...

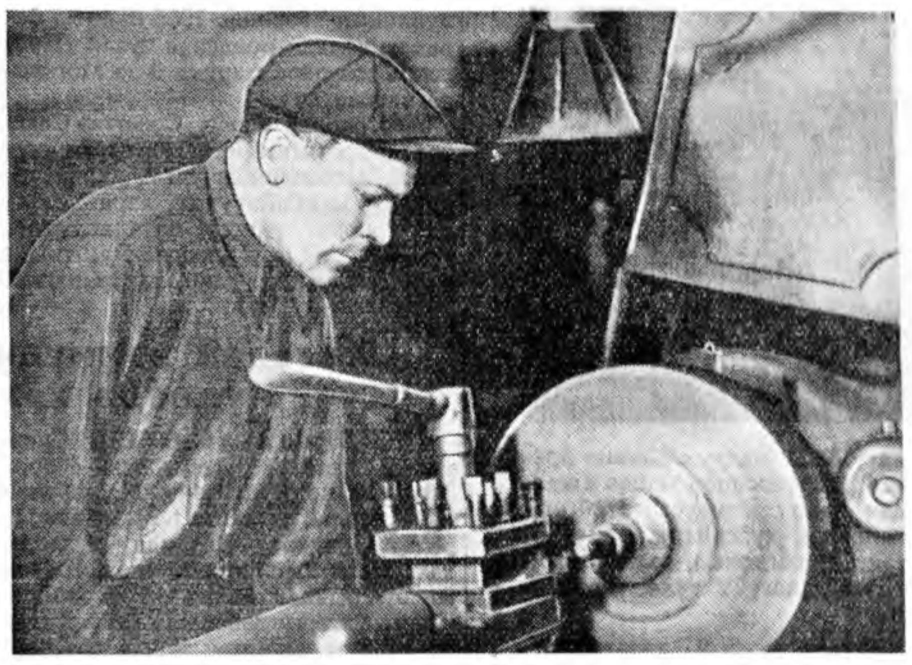
—Байгша оной түрүүшын хоёр һара соо валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө болзорһоонь 7 хоногоор урид дүүргээбди. Мүн квартальна түсэбнайшье болзорһоо олохон үдэрөөр урид дүүргэгдэхэ байха. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, энэ жэлдэ үйлэдбэрилһэн продукцимнай хэмжээн 6200 кубометр хюрөөдэгдэмэл модоор ехэ болоод байна,—гэжэ Улан-Удын модоной заводой хюрөөдэлгын цехын начальник Василий Алексеев хөөрэнэ.

Тус цехтэ һунгалтын урда тээ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй эршэ улам шангадана, тэрээнтэй хамта ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Рамщигууд Василий Мясников, Дмитрий Мальцев гэгшэд халаанайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэнэ.

—Манай заводой хүдэлмэришэдэй гараар үйлэдбэрилэгдэһэн тёсууд, палааханууд, барилгын бусад материалнууд Казахстанда, Алтайда шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглажа байгшадай гэр байрануудай, шэнээр бодхоогдожо байһан фабрика, заводуудай барилгануудта эльгээгдэнэ,—гэжэ вагонуудта модо ашаалагша Николай Назимов мэдүүлнэ. Ашаа тээгшэд нүхэд Астраханцев, Казаков вагонуудые графигай ёһоор түргөөр ашаална.

Д. Аюшеев.

* *

Улан-Удэ станциин паровозно депогой механическа цехын токарь Николай Степанович Выборов үнгэрэгшэ 1954 онойнгоо үйлэдбэриин даалгабариие 210 процент дүүргээ. Нүхэр Выборов энэ жэлдэшье хүдэлмэриингөө темпые һуладханагүй. Тэрэ хадаа үдэр бүри нормоёо 250—300 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. С. Выборов. **З. Веснинагай фото.**

* *

Шэнэ продукци үйлэдбэрилдэг болохонь

Барилгада хэрэглэгдэдэг рама, можо болон бусад хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг комбинадай коллектив «Бурмонголгорстрой» трестын бүхы участогуудые хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь гүйсэд хангаха уялгаяа һайнаар бэелүүлнэ. Февраль һара соо хэгдэхэ гэжэ түсэбөөр хараалагдаһан сонхын рама, можо, үүдэн болон бусад зүйлнүүд барилгын участогуудта саг соогоо эльгээгдээ. Городой Мухинска үйлсэдэ баригдажа байгаа комплексно барилгын, мүн шэнээр баригдажа байгаа республиканска больницын байшангай хэрэгсэлнүүд болзорһоо урид хэгдээ.

Гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар модошо дархан И. Шиманаев, станочник Горчиков, рамщик Ермолаев гэгшэдэй бригаданууд ехэхэн оролдолго гаргаа.

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство хүн зоной ажабайдалые һайжаруулгада туйлай ехэ анхарал хандуулна. Республикымнай столица—Улан-Удэ городто жэл бүри хэдэн олон дабхартай шэнэ шэнэ гэрнүүд баригдана. Гэбэшье, гэр байра үшөөл дутамаг. Гэрнүүдэй барилгые түргэдхэхэ зорилгоор тус комбинадай коллектив энэ жэлдэ шлако-бетон болон бетонно блогуудые үйлэдбэрилхэ полигон барижа, ашаглалгада оруулхаар хараалаа.

Мүнөө энэ полигониие барилга түлэг дундаа ябажа байна. Полигоной барилгын февраль һарын түсэб 3 үдэрөөр уридшалан дүүргэгдээ.

Эндэхи барилгашад тус полигониие июнь һара соо ашаглалгада оруулха зорилго урдаа табяад, эсэхэ сусахаяа мэдэнгүй ажаллажа байна.

П. Диденко.

Дүй дүршэлдөө залуушуулые һургана

Токарь Сергей Киселевые паровозо-вагонно заводой арматурна цехын хүдэлмэришэд барандаа һайн мэдэхэ. Тэрэ хадаа цехын эгээл хүндэтэй, түрүү хүнүүдэйнь нэгэн юм.

—Ажалдаа үндэр бүтээсэ туйлахын тулада нэн түрүүндэ өөрынгөө мэргэжэлые һайнаар шудалха, зэр зэмсэгээ хэзээдэшье бэлэн байлгаха ёһотой юм,—гэжэ нүхэр Киселев хөөрэдэг. Энэ новатор заводто үнинэй хүдэлмэрилжэ, дүршэлтэй болоһоншье һаа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдодог. Паровозой детальнуудые тон наринаар, чертёжойнь ёһоор бүтээхэ зуураа, һара бүриингөө даалгабариие 300—350 процент дүүргэдэг.

Байгша оной түрүүшын кварталай түсэбые нүхэр Киселев һунгалтын үдэр дүүргэжэ, цехынгээ коллективэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ.

Токарь Сергей Киселев гансахан өөрынгөөл урдахиие хараад ябадаггүй, залуу хүдэлмэришэдые дүй дүршэлдөө һургаха гэжэ ехээр оролдодог юм. Үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багта Георгий Метрошин армиһаа табигдажа, тус цехтэ хүдэлмэрилхээ ороһон юм. Тэрэниие нүхэр Киселев токариин мэргэжэлдэ һургаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Хоёр һарын үнгэрөөд байхада нүхэр Метрошин бэеэ даагаад хүдэлмэрилжэ эхилээд, үнгэрһэн январь, февраль һаранудай түсэбүүдые хоёр дахин шахуу дүүргэнэ.

Ажалай новатор Сергей Киселевой токарна хэрэгтэ һургаһан хүнүүд олон.

Э. Качунас.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Хүдэлмэреэ орхижорхёо

Ярууны аймагай Эгэтын сомоной хүдөөгэй клубта ороходо эмхи гуримгүй, хододоо муухай байдаг. Хаа яа лекци, элидхэлэй болоходо хүнүүд шорой тооһондо даруулшаһан стулнууд, һандалинууд дээрэ һуужа шагнаха баатай болодог. Энэ клубые даагша нүхэр Гомбоев клубайнгаа хүдэлмэриие һайжаруулха гэжэ һанахаһаа байтагай, эндээ оройдоо ородогшьегүй, архи намнаад лэ ябажа байдаг. Тээсгэн энэ клубта «Т. С. Мальцевай методээр газар элдүүрилхэ тухай» гэһэн темээр МТС-эй агроном А. Буртанов лекци уншаба. Энэ лекциие шагнахаяа механизаторнууд болон тэндэхи ажалшад олоороо суглараһан байгаа. Лекциин боложо байхада клубые даагша һогтуугаар орожо ерээд, шууяа гаргажа шагнагшадта ехэ һаад ушаруулһан байха юм. Гаража ошохыень тэрээндэ сугларагшадай дурадхахада, харин хойно һандали дээрэ һуугаад, өөрынгөө «хүсэ, шадал» болон архи яажа уудаг тухайгаа шанга шангаар хөөрэжэ эхилбэ. Иимэ журамгүй архинша хүн клубые даагшаар саашадаа нэгэшье үдэр байха ёһогүй.

Аймагай культурын таһаг тус клубай хүдэлмэриие хаража үзөөд, зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ц. Мункуев.

Иигэжэ болохо аал

Орон доторoo хони үсхэбэрилгые эрид хүгжөөхэ гэһэн зорилгые парти, правительствын мүнөө табяад байн гэһээ Хоринн аймагай Үдын МТС-эй харьяата Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гадьянов) хонидоо олоорнь гаргашална, гарзалуулна. Жэшээлхэдэ, гансахан январь һара соо колхоз 33 толгой хони худалдаһан, 5-ые үүсэлһэн, 12-ые үхүүлһэн байна. Хонидой гарзалха, гаргашалагдаха баримтанууд февраль һара сооhье үзэгдөө.

О. Васильев.

«БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ» БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Аргын байбашье, ажал юунда хэнэгүйб?

Манай газетын январиин 30-най номерто иимэ гаршагтай бэшэг толилогдоһон юм. Сэлэнгын аймагай Зүй-һүтэйн хүдөөгэй клуб һайнаар түхеэрэгдэһэн байбашье, ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй, эндэ лекци, элидхэлнүүд уншагданагүй, уранһайханай самодеятельностиин кружок хүдэлмэрилнэгүй гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдээ һэн.

Манай редакцида Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Цыденовэй мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо заагдаһан баримтанууд булта тодорбо. Клубай хүдэлмэриие муугаар эрхилдэг ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие ябуулаагүй дээрэһээ клубые даагша Ц. Бальчиков энэ тушаалһаа сүлөөлэгдэбэ. Мүнөө энэ клубай хүдэлмэри һайжаруулха тушаа зохихо хэмжээ абтаба.

Естественно-научна темэдэ

ДОНДОК ҮБГЭНЭЙ ЗҮҮДЭН

...ргэн үйлсын баруун захада хой...жуудаа тэбхэрхэн зуһалангай ... тобгор сагаан шэнэ байшан...үүдэ туласа ошоод, бага шабар...һон ашаанай машина зогсоод... Гартаа харгын багахан чемо... бариһан, сула бэетэй, шуумар ... хүбүүн тэрэнэй кабина сооһоо ...хэнөөр һүрөөд бууна.

...эмнай эмнигүүдые һургалгаар, ...та шоно агналгаар суудаа гара... «Коммунизм» колхозой гэшүүн ...доков Дугарай хүбүүн Бальжи... Дугаров байгаа. Иркутскын ...нэй медицинскэ институдай 3- ... курсада һуража байһанаа ама...даа айлшаар гэртээ ерэжэ яба... үень байба.

...альжинимын ерэһые дууламсаа... үүринэрынь, үетэн нүхэдынь, ...хүршэнэрыншье холын городой ...ниие доктор болохоёо байһан ню...айнгаа хүбүүнһээ дуулахаяа ...шегүй сугларба. Бальжинима... нюур гараа угаажа, харгын ...һоо сүлөөрөөд орхибо. Баль...нимашье, суглараашадшье хүхюу... хөөрөөтэй үбгэн баабай юундэ ...гүйб, ашаяа хэнһээшье түрүүн ...гша бэлэйл гэжэ доро дороо ...ажа һууба

—Үбгэн баабаймнай хаанаб, юун... харагданагүйб,—гэжэ Бальжини... һанаата болон эхэһээ асууба.

—Энэ үглөөнэй үгэ дуугүй, уруу ...үүл даа. Зуһаланайнгаа гэрһээ ...нашьегүй,—гэжэ эхэнь хэлээд, ...архан плитагаа хуурай түлеэ... шабадажа мэдэнэ.

...альжинима газаашаа бурд гүй... гарашаба. Уданшьегүй газаа ...нимын согтой хүхюун энеэдэн ...һаар үүдэн нээгдэжэ, бүгдыд гэһэн үндэр бэетэй, үргэн дэрэгэр сээжэтэй, хуушарад гэһэн аад үргэн энгэртэй хүхэ тэрлиг үмдэһэн үбгэниие Бальжинима шэрэхытэй шахуу байжа гэртээ оруулба.

Үбгэн эсэгэеэ зөөлэн шэрээ дээрэ һуулгаһанайнгаа һүүлээр, бага холо болоод, Бальжинима нүхэдтөө, айлшадтаа хандажа зугаалба:

—Үнгэрэгшэ һүни муу унтааб. Элдэб муу зүүдэ зүүдэлээб, ямар лай тодхор дайрагша ааб, гэжэ һанаан үнөөндөө хатажа, намаяашье угтангүй үбгэн баабаймни һууба. Үбгэн баабайнгаа, мүн эндэ байгаашадай зариманай «һайн» «муу» зүүдэн бии гэжэ үнэншэдэг дээрэһээ үргэһэ нойр, зүүдэн юунһээ болодог юм гэжэ хойшолуулангүй хөөрэжэ үгэхэеэ һананаб.

Түрүүшын айлшад сай уужа садаад, урда хойто ханаар ошожо һуунад. Бальжинимын эхэ хадам эсэгэдээ мүнгэн боолтотой хуба шарахан аяга соонь уурал бааяма шаргал улаахан сай аягалаад, хүбүүнэйнгээ городһоо асарһан сүүшкэ, калач, конфетэ тэрэнэй урда табина.

Тэндэ ханын захаар һууһан залуушуул, ехэ урматай:

— Нээрээшье зүүдэн тухай хөөрэжэ тайлбарилжа үгыт, шууяхагүйбди,—гэлдээд бэе бэеэ доро дороо нюдаралсаад абана.

Үбгэн баабайнгаа зүбшөөһэнөө мэдүүлжэ тархяа тонгод гүүлхыень харамсаараа Бальжинима бүришье зориг ороод, «байза, хайшан гэжэ энэ научна орёо асуудалые ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэхэб» гэжэ нэгэ хэды абяагүй бодолгото болон байтараа эхилнэ:

—Зүүдэндэ ямаршье юрэ бусын зүйл үгы юм. Зүүдэн юун дээрэһээ болодог бэ гэжэ ойлгохын тулада үргэһэ нойр гээшэ юун гээшэб, яахадаа хүн унтадаг бэ, ямараар унтахадаа хүн зүүдэлдэг бэ гэжэ ойлгохо шухала.

Ямаршье амитан, тэрэ тоодо хүншье сүүдхын эхэнхи саг соо һэрюун ябадаг, тиигээд унтадаг. Мүнөө бидэнэр булта һэрюун һуунабди. Нэгэ хэды болоходо булта унтажа хэбтэхэбди. Хүн хадаа бүхы наһанайнгаа гурбанай нэгэ хубиие унтажа үнгэргэдэг. Би долоон жэл унтааб, манай үбгэн баабай аяар 25 жэл унтаа. Һэрюун байлга унталга хоёр хододоо һэлгэжэ байдаг. Һайнаар, таатай зохидоор унтаагүйдөө хүнэй бэе махабад амардаггүй, тиимэһээ муугаар унтаһан хүн һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа шададаггүй юм. Хэрбээ хүн 6—7 сүүдхэ үргэһэгүй ябаа хадаа үбдэдэг, 14—15 сүүдхэ унтаагүй һаа үхэдэг. Тиихэдэ эдеэ хоолгүйгөөр хүн 25—30 сүүдхэ амиды ябажа болохо.

—Зүб хэлэнэш, гэжэ Дондок үбгэн хөөрэлдөөндэ хабаадалсана,—минии залуу ябахада Шоймполой Аандан гэжэ нэгэ ангуушан агнажа ябатараа төөрэсэд 26-дахи сүүдхэлээ олдоһон юм. Ами орожо, хүн болоо һэн даа. Колхоз болоһон хойномнай иилээд үтэлжэ, наһа бараа һэн. Саашань үргэлжэлүүл, хүбүүн,—гээд сайгаа оошолон һороно.

Зүүдэнэй уг үндэһые зүбөөр харуулхын тулада манай ороной эрдэмтэд ехэ хүдэлмэри хээ. Нервнэ клеткэ дотор һааталга хүдэлэсэ хоёр һэлгээд лэ боложо байдаг гэжэ тэдэнэр элирүүлээ. Гэрэл, абяан, мүн халуун, хүйтэн юумэнэй дайралга гэхэ мэтэ юумэнүүд нервнэ клеткын хүдэлсэдэ (возбужденидэ) нүлөөлдэг. Али бүхы нүлөөлгэһөө боложо, нервнэ клеткын үлүү ехээр эсэхэгүйн тулада, бүри хүнэй һэрюуншье байхада урааг тархиин корагай тон багахан хубидань һааталга (торможени) хододоо боложол байдаг. Ураг тархиин корада бүхы дээрэнь һааталгын болоходо бидэ унтанабди. Тиихэдээ һааталга ехэ удаан саг соо болоно. Энэ үедэ бидэнэр бүхөөр, удаанаар унтанабди.

Углууда һуугша хоёрой эбһээлэлдэжэ эхилхэдэнь научна терминүүдые оруулалсажа, муугаар хэлэжэ байнаб гэжэ мэдэмсээрээ, бүри ойлгосотойгоор хэлэхые Бальжинима оролдобо.

—Нойройнгоо хүрэхэдэ хүнэй хүдэлэн ябаха, бэеэ залан бариха нервнэ центрнүүд һаатажа эхилдэг. Үргэһэндөө диилдэһэн хүн хүл дээрээ байжа шадахаяа болёод, һуухаяа һанадаг. Һуун сасуугаа түшэлгэ бэдэрдэг. Стулай түшэлгэ гү, али диван түшэхэдэнь унтахаяа һанагшада зохид байдаг. Хэбтэбэл, унтахада бүришье зохид байдагынь таанад мэдэнэ бшуут. Үе мүсэнүүдэй нервын һаатаһанай һүүлээр, абяа, гэрэл, үнэр, амта гэхэ мэтэнүүдые нервнэ клеткэнүүднай мэдэхээ болижо эхилхэдэнь һажана, унтана гээшэбди.

Дулма хээтэйн бишыхан Доржые харагты даа, минии хөөрөөндэ дуураад, хүхэлтээ алдажархёод, гунхажа һууна, эжыгээ бүришье бүхэлэн түшэнэ. Эбэр дээрээ абаа һаань бүришье бүхөөр унташаха байгаа. Мүнөө Доржи минии хэлэхые дууланашьегүй, бидэниие харанашьегүй ёһотой. Нойрмогложо байна, нервнэ клеткэнүүдынь һааталгада үшөө хүсэд ороодүй байна. Тиибэшье гарайнь нервэ үни һаатанхай.

Хүнэй унтажа байхада тэрэнэй зүрхэнэй сохисо, амисхал болон мышцэнүүдэй хүдэлмэри аалидадаг, эльгэ бөөрэ болон бусад дотор органуудайнь хүдэлмэри, шуһанай эрьесэ һулададаг, ураг тархиин ба хүнэй бүхы нервэнүүдэй ажал-ябуулга аалидажа, нервнэ клеткэнүүд амарна, тэдэнэр энэ үе соо шадал тамираа дахин һэргээнэ. Гэбэшье, нервнэ центрнүүд булгадаа аб адляар һааташадаггүй юм. Тэдэнэй зарьманиинь һаатаагүй байдаг. Тиимэ центрнүүдые манай агууехэ физиолог И. П. Павлов һахюулай центрнүүд гэжэ нэрлэһэн юм. Жэшээлхэдэ, хүхөөр үхибүүтэй эхэнэр хэршье бүхөөр унтажа байгаа һаа, үхибүүнэйнгээ хүдэлхэтэй шахуу һэришэдэг. Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй һахюулай центр һэрюун байдаг бшуу.

Зүүдэн хүнэй унтажа эхилхэһээ захалаад һэритэрынь гэхэ гү, али унтажа байһан бүхы үе соонь бэшэ, харин ойро зуура, илангаяа дурд гээд абаха зуура ехэнхидээ үзэгдэдэг гэжэ наука тодоруулаа. Ураг тархиин гол центрнүүдэй нэгэн болохо кора гэжэ хубиин нэгэ үе хүдэлмэрилжэ, нэгэ үе болижо байлга унтажа байһан хүнэй ухаан бодолдо элдэб янзаар нүлөөлдэг байна. Эгээл энэ үедэ нервнэ клеткэнүүд юрынхиһөө ондоогоор хүдэлнэ. Энэнь элдэб янзын зүүдэ, хүнэй һанаан заяандаа оруулаагүй, шэхэндээ дуулаагүй юрэ бусын удхатай гү, али өөртэнь үнинэй танил хүнэй ямар нэгэн ондоо болошоһоноор, шэг шарайгаа, хубсаһа хунараа хубилгаһанаар, бэе бэедээ ямаршье холбоогүй, худхаляа юумэнүүдые харалгын эшэ үндэһэн болоно. Заримдаа ямаршье удхагүй, худхалданги мүртөө харахада эли тодо юумэнүүд зүүдэндэ харагдадаг, һүүлээрнь, һэреэд байхадаа юу зүүдэлһэнээ һанаха гэжэ оролдоходо ойлгохо, холбохо юумэн ехэнхи ушарта байдаггүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, ураг тархиин дээдэ центрнүүдэй хүсэд һаатуулагданхай байхадань, тэрэнэй зарим доодо таһагууд мэдэрэлтэй, хүдэлһөөр байдаг. Тэрэ дээдэ центрнүүдэй амаржа байһан дээрэһээнь хүнэй зүүдэндэ эхи һүүлгүй, худхалданхай, холбоогүй юумэнүүд үзэгдэдэг бшуу.

Жэшээ болгон иимэ ушарнуудые абажа үзэе: хүнэй дулааханаар унтажа хэбтэтэрнь хүнжэлэйнь мухалай задараад, хүлынь дааража эхилэг даа. Тиихэлээрнь унтажа хэбтэгшэдэ саһан дээгүүр гү, али хүйтэн уһан соогуур хүл нюсэгөөр ябажа байһан зүүдэн харагдажа болохо. Хүйтэ халуу үзэхэдөө дохёо үгэдэг нервнэ центрээр дамжан бүрин хүсэдөөр һаатуулагдаад байһан ураг тархиин корада тусхай реакци болоно. Тиихэдэнь энэ иимэ зүүдэн үзэгдэнэ. Энээнтэй тон адли шалтагаанһаа баһа нэгэ иимэрхүү зүүдэ хаража болохо: хэрбээ таанадай али нэгэн уһанда ороод, эльһэн дээрэ бэеэ шаража хэбтэтэрээ, унташаг. Тиихэ зуура үүлэнэй забһарай наран гансата шангаар шарахадань, халуун пеэшэндэ шаруулжа шатахаяа гү, али түүдэбшын галда хайруулжа байнаб гэжэ зүүдэлжэ болохот.

Мэдэрэлтэй байһан али нэгэн нервнэ клеткэнүүдтэ бэедэ газаа талаһаа тохёолдоһон ямар нэгэн үзэгдэлнүүдэй: даараха, халуудаха, зохолхо, гэжэгэнэхэ г. м. нүлөөлдэг байһаниие ойлгохо шухала. Тэдэ мэдэрэлтэй, хүсэд һаатаагүй байһан нервнэ клеткэнүүд ураг тархиин корагай амаржа байха үедэ бэеын али нэгэ үзүүртэ юумэнэй зааха шударһаниие, зохолгоһониие, дааруулһаниие, гэжэгэнүүлһые тэрэ доронь нервээр дамжуулан абадаг. Эдэ мэдэрэлтэй байһан нервнэ клеткэнүүдэй ажал-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

ЗАЛУУ БРИГАДИР

Мария Павловна Михайлова Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин оёлгын цехтэ 1949 онһоо хойшо ажаллажа байна. Эжынгээ элдэб юумэ оёходонь Мария багаһаа хойшо шадаха зэргээрээ туһалжа, машинаар бага сага оёжо шадаха болоһон юм. Тиимэһээ цехын мастернуудай заагаад, харуулаад үгэһэн юумые ядаралгүйгөөр оёжо эхилээ һэн. Теэд, юумэ оёходо бараг гэжэ тэрэ һанангүй, хайшан гээ һаа, һайнаар, бүхөөр, зохидоор оёхобиб гэжэ ехэтэ оролдодог байна. Игэжэ, оролдосотойгоор ажаллаһаниинь дэмы ошоогүй. Хэдыхэн һара хүдэлмэрилөөд байхадаа мастернуудһаа дутуугүйгөөр оёдог, IV разрядай оёдолшо болоо һэн.

Мария бэеэ даагаад хүдэлмэрилхэ зуураа, мастерай үгэһэн даалгабарида анхаралтайгаар хандажа, хубсаһа саг соонь, һайн шанартайгаар оёдог, халаанайнгаа даалгабарие 120—130 процент дүүргэдэг болобо. 1950 оной нэгэдэхи квартал соо эрхим ажалаараа шалгарһан Мария Михайлова цехын түрүү хүнүүдэй зэргэдэ оролсожо, артелиин Хүндэлэлэй доскада түрүүшынхеэ бэшэгдэбэ.

Цехын мастернууд, начальник ба артелиин хүтэлбэрилэгшэд Михайловагай оролдосотой ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, бригадир болгоһон байна. Энээнһээ урда тээ Мария өөрынгөө оёһон хубсаһые бригадиртаа тушаагаад, ажалаа энээгээр дүүргэдэг байгаа һаа, мүнөө бүхы оёдолшодой оёһон хубсаһа шалгажа, тушаан абадаг болоо. Залуу оёдолшо бригадир болоһонһоо хойшо ажалдаа бүри харюусалгатайгаар хандажа, хубсаһанай шанартайгаар оёгдохын, голодоһоной гаргагдахагүйн түлөө оролдоно.

Мүнөө тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада эрхим ажалаараа цех соогоо шалгарна. Бригадын гэшүүдэй дунда халаанайнгаа даалгабарие 200 гаран процент дүүргэдэг гэхэ гү. Һарынгаа даалгабарие 10—12 хоног соо дүүргэдэг эрхим оёдолшод бии. Жэшээлхэдэ, В. Н. Алексеева мүнөө апрель һарын даалгабаряар хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа һарынгаа түсэбые 13—14 хоногой турша соо дүүргэдэг байна. Мүн оёдолшо Д. Бадмацыренова, З. Гылыкпилова гэгшэд иимээр ажалланад.

Нүхэр Михайлова ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Агитатораар томилогдожо, өөрынгөө участогта агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна, цехынгээ оёдолшодто газетэ, журналнуудай һонинуудые уншажа үгэнэ.

Мүнөө бригадынхид февралиинтаа түсэбые 147 процент дүүргээд, бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэриижэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир М. Михайлова оёдолшо Н. Суменковагай оёһон хубсаһа шалгажа байна.

Р. Жигжитовэй текст.

С. Доржиевай фото.

Закаменай аймагай тобшо һонинууд

☆ **Шэнэ машинануудые абана.** Молотовой, Сталинай нэрэмжэтэ ба «Победа» колхозууд гүрэндэ тоһо, мяха, һү ехээр тушааһанайнгаа түлөө «ЗИС-5» маркын автомашинануудые абаба.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозууд хамта 6 шэнэ автомашина абаһан байна.

☆ **Рентгеновскэ аппарат тодхобо.** Аймагай центрын больница рентгеновскэ аппарат абажа тодхобо. Игэжэ эндэхид нютаг дээрээ бэеэ харуулха аргатай болобо.

Шатарай бүхэсоюзна чемпионат

Чемпионадай 15-дахи тур мартын 8-да болоо. Геллер Корчнойе, Керес Щербаковые шүүгээ. Тайманов Ботвиннигтэй, Иливицкий Спасскийтай, Микенас Антошинтой, Лисицын Петросянтай тэнсээ. Бусад партинуудынь хойшолуулагдаһан байна.

Шатарай бүхэсоюзна чемпионадай 16-дахи тур мартын 9-дэ болохо байна. (ТАСС).

Советско-румынска худалдаа наймаанай харилсаанууд тушаа

Хэлсээнүүдэй боложо амжалтатайгаар дүүрэһэнэй эсэстэ ССР Союзай ба Румынска Арадай Республикын хоорондо 1955 ондо эд бараа андалдан абалсаха тухай Протокол энэ оной мартын 9-дэ Москвада баталагдаа.

Протоколой ёһоор, Советскэ Союз хадаа промышленна түхеэрэлгэнүүдые, автомобильнуудые, тракторнуудые, комбайнуудые, хара металлай прокат, үнгэтэ металлнуудые, түмэрэй руда, хлопок, Румыниин арадай ажахыда шухала хэрэгтэй болохо бусад эд бараа Румынида худалдаха болоо.

Румынска Арадай Республика нефтепродуктнуудые, модо, загаһа барилгын суднануудые, баржануудые болон бусад товарнуудые Советскэ Союзда худалдаха байна.

Советскэ талаһаа Гадаадын худалдаа наймаанай министрын Нэгэдэхи Орлогшо С. А. Борисов, Румынска талаһаа — Гадаадын худалдаа наймаанай министр М. Попеску Протоколдо гар табяа.

Хитадай коммунистическэ партиин хүдөөдэ хэхэ хүдэлмэри

ПЕКИН, мартын 9. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай коммунистическэ партиин Центральна Комитет һаяхан конференци үнгэргөө. Партиин хүдөөдэ хэхэ хүдэлмэридэ энэ конференци зорюулагдаһан байна. Газарай реформо үнгэргэгдэһэн сян бүхэндэ түрүүшын табанжэлэй турша соо партийна организацинуудые байгуулха зорилго партиин үмэнэ табигдана гэжэ конференци дээрэ заагдаһан байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудта ба ажалай харилсан туһалалсалгын бүлгэмүүдтэ партиин гэшүүдые олон болголгодо ехэ анхарал хандуулагдаха байна.

Мүнөө үедэ Хитадай хүдөөгэй районуудта компартиин 4 миллион шахуу гэшүүд бии. 220 мянган сянай (захиргаанай талаар нэгэ мэдэлтэй хэдэн деревнинүүдһээ сян бүридэдэг юм) 170 мянган сяндань партийна эхин организацинууд мүнөө үедэ байгуулагданхай.

Хүдөөгэй районуудай партийна эхин организацинуудые ехэ болгохо ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ конференци анхаралаа ехээр хандуулаа. Шата дамжалгын үедэ табигдажа байһан гол зорилгонуудта үндэһэлэн хүдөөгэй район нютагуудта бэелүүлэгдэхэ доро дурсагдаһан зорилгонуудые конференци тодорхойлоо. Хүдөө ажахын үйлэдбэрие ехэ болгохын түлөө хүдэлөө эмхидхэхэ ба энэ хүдэлөөе хүтэлбэрилхэ, газарай ба үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдэй энгэй үмсэдэ байлгые байн байтараа болюулжа, хамтын үмсэ болгохо, ашаг багатай үмсын ажахынуудые ашаг ехэтэй кооперативна түрүү ажахы болгохо зорилго табигдаа.

Үгытэйшүүлдэ (газарай реформын урда тээ үгытэй байһан аад, мүнөө дунда шадалтай бологшодто) түшэглэн, дунда шадалтантай бата бэхи союз байгуулжа, мүн ажалай харилсан туһалалсалгын бүлгэмүүд ба кооперацида оролгын түлөө хүдэлөөе хүгжөөжэ, кулагуудай ажахынуудые хизаарлаха ба байн байтараа усадхаха гээшэ хүдөөгэй районуудта социалистическэ шэнэдхэн байгуулга хэхэ талаар партиин гол хараа шугам болоно гэжэ конференци заагаа.

Хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор шэнэдхэн байгуулха хэрэгтэ хүдөөгэй районуудай партийна эхин организацинууд хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ конференци зааһан байна.

Венгридэ советскэ номой недели үнгэргэгдэнэ

БУДАПЕШТ, мартын 9. (ТАСС). Венгеро-советскэ хани барисаанай һарын эхилһэнтэй дашарамдуулагдан Венгридэ советскэ номой недели үнгэргэгдэжэ байна. Советскэ уранзохёолшодой тус тус зохёолнуудта зорюулагдан, городууд болон тосхонуудта литературна вечернүүд, уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдэнэ, ном худалдаха базар эмхидхэгдэнэ. Библиотекэнүүдтэ, Культурын байшангуудта советскэ номой выставкэнүүд нээгдээ. Орон дотор арадай засагай байгуулагдаһанһаа хойшонхи арбан жэлэй турша соо советскэ уранзохёолшодой ба ородой классигуудай 1.400 роман, шүлэгүүдэй суглуулбаринууд, пьесэнүүд болон рассказууд венгер хэлэн дээрэ хэблэн гаргагдаһан байна.

Венгеро-советскэ общество ба венгерскэ уранзохёолшодой союз хадаа советскэ номой неделидэ зорюулагдаһан литературна вечер үнгэргөө. Советскэ литература тухай венгерскэ уранзохёолшодой союзай түрүүлэгшэ Петер Вереш элидхэл хээ. Хани барисаанай һарада хабаадалсахын тулада ерэһэн советскэ культурын ажал-ябуулагшадай делегациин гэшүүн, уранзохёолшо П. Бровка амаршалгын үгэ хэлээ.

Чехословакиин ба Бельгиин хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба

ПРАГА, мартын 9. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, Бельгиин ба Чехословакиин хоорондо худалдаа наймаанай шэнэ хэлсээн ба түлөөһэнүүд тухай хэлсээн мартын 8-да Прагада баталагдаа.

Тус хэлсээнэй ёһоор, Бельги хадаа текстильнэ промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эд, мяха, сало, малай тэжээл, каучук, үнгэтэ металлнуудые, промышленна товарнуудые ба үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые Чехословакида худалдаха болоо.

Чехословаки хадаа автомобильнуудые, хмель, солод, солодово ячмень, целлюлоза, машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, гутал, бүд, шэл, уралдан гоёожо хэгдэһэн зүйлнүүдые, шаажан амһарта Бельгидэ худалдаха байна.

Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссии Подкомитедэй заседани

ЛОНДОН, мартын 9. (ТАСС). Хуулита коммюникегэй ёһоор буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй заседани үсэгэлдэр мартын 8-да боложо, тэрээн дээрэ А. Громыко түрүүлэгшээр [...]гаа. Подкомитет хүдэлмэреэ үр[...]жэлүүлээ. Удаадахи заседа[...] мартын 9-дэ болохо байна.

Турецко-иракска үгэсөөе Ливанай олониитэ буруушаана

БЕЙРУТ, мартын 9. (ТАСС). «Телеграф» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Бейрудэй хүн зонһоо тус газетэ бэшэг абаһан байна. Турецко-иракска сэрэгэй союзые эрид шууд буруушааха зуураа, энэ уршагта үгэсөөе эсэргүүсэн буруушаахыень арабска бүхы оронуудай арадуудые бэшэгэй авторнууд уряалһан байна.

Хэдэн олон залуу ливанецууд газетын редакцида ороо. Турецко-иракска союзые залуушуулай түлөөлэгшэд мүн лэ буруушаагаа. Энэ союзые хэрэглэн американо-английска империалистнууд эзэрхэг түрнмхэй шэнэ дайнда Ливание татан оруулхаяа һэдэнэ гэжэ тэдэнэр мэдү[...]

Турецко-иракска сэрэгэй со[...] оролсохыень Ливание Англии[...] США-гэй баадхажа байһые ор[...] хүн зон ехээр зэбүүрхэхэ зуу[...] Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ [...]риин гүрэнүүдэй хамааралса[...] эрид шууд буруушаана. Ливанай [...]литическэ хэдэн элитэ ажал-яб[...]лагшад премьер-министр Сами Со[...] гэгшэдэ орожо, турецко-иракска [...]рэгэй союзда правительствын «[...]раар хандажа байһанаа тодор[...]лоогүйдэнь» ливанска арад ех[...] дурагүйтэнэ гэжэ тэрээндэ мэдү[...]

Американска сэрэгэй базануудые Голландида байгуулгые буруушаалга

ГААГА, мартын 9. (ТАСС). Сустерберг гэжэ голландска аэродром американска атомна бомбардировщигуудай база болгогдожо байна, мүн иимэ бусад базанууд байгуулагдаха юм гэһэн мэдээсэл «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ американска журнал толилһон байна. Энэ мэдээсэл голландска олониитые тон ехээр зэбүүрхүүлээ.

Сустерберг гэжэ аэродром дээрэ американска истребительнүүд бэшэ, харин американска атомна бомбардировщигуудай байрлаха байһые [...]рэгэй министр Стаф голландска [...]ламентһаа ба арадһаа нюуһан б[...] гэжэ «Де Ваархейд» газетэ тэ[...]лэнэ.

Атомна зэбсэг хорихо тухай [...]найрамдалай Бүхэдэлхэйн Сов[...] дурадхалые бидэнэр шууд [...] дэмжэнэбди. Дайн сэрэг һүжэр[...]шэдые Сустербергһээ ба бүхы [...]ландиһаа намнан гаргахые би[...] эринэбди гэжэ газетэ бэшэнэ.

Франциин Национальна суглаанда

ПАРИЖ, мартын 9. (ТАСС). Бюджедэй «юрэнхы гаргашануудай» правительственна проектые Национальна суглаан 367 голосоор һайшаагаа. 228 голос буруушаажа үгтэһэн байна. Гүрэнэй эмхи зургаануудай албахаагшадай салин хүлһэ түлэхын тулада мүнгэ һомолхо тухай асуудалаар илангаяа ехэ арсалдаанууд гараа. Депутадууд-коммунистнууд, социалистнууд ба прогрессивнэ республиканецуудай союзай гэшүүд правительственна про[...]тые шүүмжэлһэн байна.

Голосованиин болохын урда [...] правительствые толгойлогшо Эд[...] Фор үгэ хэлээ. Тэрэ хадаа бюд[...]дэй проектые баталхые баадх[...] зуураа, голосованиин үрэ дүнгэ[...] тэрэнэй правительствын саашад[...] байха байхагүйнь дулдыдаха б[...] гэһэн асуудал табигдана гэжэ о[...] тэмдэглээ. Энэ хадаа үнэндөө [...]гэл найдабари олгохо тухай асуу[...] табиһан ябадал болоно.

Лаостахи байдал тушаа

ХАНОЙ, мартын 8. (ТАСС). Лаосой королевскэ правительствын делегаци Лаостохи политическэ конференцидэ удаан саг соо ерээгүй байһан аад, мүнөө дахин тэхэрижэ ерээ гэжэ вьетнамска информационно агентство дамжуулна.

Лаостохи политическэ гол асуудалнуудые гуримшуулха зорилгоор Патет Лаогой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба Лаосой королевскэ правительствын делегацинуудай политическэ конференци 1954 оной декабриин 18-да эхилһэн юм. Королевскэ правительствын делегациин конференциһээ гаража ошоһон дээрэһээ 1955 оной февралиин 23-да энэ конференци таһалдаһан байгаа гэжэ агент[...] һануулна.

Патет-Лаогой тала хадаа Лао[...]хи политическэ асуудалнуудые [...]римшуулхын тулада королевскэ [...]вительствотай хэлсээ хэхээр б[...] байһан тухайгаа удаан сагай ту[...] соо нэгэтэ бэшэ мэдүүлһэн, мүн [...]литическэ конференциин хүд[...]рие һэргээхые уряалһан байна.

Королевскэ правительствын д[...]гациин конференцидэ тэхэрижэ [...]һэн байбашье, тодорхойлогдоһон [...]нонуудта байһан Патет-Ла[...] частьнуудта зэбсэгтэ добтолго [...] үргэлжэлһөөр гэжэ агентство [...]дэглэнэ.

Сириин хүн зоной тоо

БЕЙРУТ, мартын 9. (ТАСС). Һүүлшын статистическэ мэдээнэй ёһоор Сириин зоной тоо 1954 оной декабриин 31-нэй байда[...] 3.308.728 болоһон байна.

ДОНДОК ҮБГЭНЭЙ ЗҮҮДЭН

(Түгэсхэл)

ябуулгаһаа гол түлэб боложо зүүдэн үзэгдэдэг.

Зүүдэн хадаа имагтал хүнэй бэеын газаа тээһээ ерэһэн дохёоһоо бэшэ, мүн хүнэй бэе махабад дотор гараһан дохёоһоо эшэ үндэһэ абадаг. Хэрбээ мууса, тааруугүйгөөр хэбтэжэ унтахадань аминайнгаа бүтэбэл ямар нэгэн амитанда даруулжа, бахалуурдуулжа байһан тухай зүүдэн үзэгдэдэг байна. Иимэ зүүдые арад зоной дунда «хара дараха» гэлсэдэг. Харин эндэ ямаршье хара, боро амитан байхагүй. Унтагшын таагүйгөөр хүдэлһэнһөө гү, али сээжэеэ даража, уруугаа хараад, таагүйгөөр хэбтэһэнһээ боложо иимэрхүү зүүдэн харагдадаг. Мүн унтахаһаа түрүүн ехээр эдеэлжэрхихэдэ, суухын дүүрэхэдэ элдэб «муу» зүүдэн үзэгдэдэг.

Элдэб дуу хүгжэмшье зүүдэндэ үзэгдэдэг. Манай колхозой клубые даагша Дашахай лимбын аялга доро «Хүрин хээрые» татажа байһаар олол зүүдэлһэн байха. Эдэ шалтагаануудһаа боложо үни дүүрэһэн юумэнэй үлэгдэлнүүдэй, уншаһан номой, дуулаһан үльгэр түүхын, хараһан киногой зарим үлэгдэлнүүдэй сараа мүрнүүд урааг тархи соо бүхөөр тогтошолог. Тиигээд дахин һанагдахадаа зүүдэнэй харагдаха баримта олон ушарта боложо үгэдэг.

Нюдэндэ харагдаһан, үзэгдэһэн юумэнэй түхэл, танил гү, али түрэл хүнэй шэнжэ шарайн үзэгдэлнүүд ехэ удаан саг соо мартагдангүй ябадаг. Жэшээлхэдэ, хэдэн жэлэй саада тээ уулзаһан хүн гү, али нэгэ болоһон ушар бодото дээрээ оригүйгөөр мартагдашаһан аад, зүүдэндэ ородог байна.

Ураг тархиин бүхы дээдэ таһагуудай болон корагай хүдэлмэрилхэеэ болёод, амаржа байхада (энэ үедэ хүн ехэ бүхөөр, «үхэшэһэн шэнгеэр» унтадаг) ямаршье зүүдэн үзэгдэдэггүй. Харин бүхөөр унтаагүй, һажажа, нойрмогложо байхада зүүдэн үзэгдэдэг гэжэ ойлгобобди.

—Зай, нүхэд, нойр болон зүүдэ наукын хайшан гэжэ тайлбарилдаг тухайнь хэлсэбэбди. Манай дунда үшөөл гээгдэнги «муу», «һайн» зүүдэн бии юм гэжэ үнэншэдэг, зүүдээрээ ерээдүйн юумые мэдэхые, зүгнэхые хүсэдэг хүнүүд бии гээшэ.

Зүүдэндэ үнэншэхэ, тэрээнһээ боложо, лама бөөдэ үзэл үзүүлжэ, абарал даншаг буулгуулха газарнууд байдаг. Тиигэжэ манай зарим гээгдэнги хүнүүд «лама бөөнэрэй», элдэб «үзэлшэ», «мэдэлшэдэй» мэхэ гоходо орожо, арба табаяа алдадаг, тархи толгойдоо мунхаг үзэл хадагалжа ябадаг байна. Ямаршье зүүдэн хүнэй организмын ажал-ябуулга дээрэһээ, физиологическаар тайлбарилагдаха юм. Тиимэһээ хүн зоной дунда естественно-научна эрдэм дэлгэрүүлэн, ойлгууламжын хүдэлмэри бидэ залуу үетэн, эрдэм һургуулитан ехээр лэ, саг үргэлжэ ябуулха уялгатайбди,

—гээд Бальжинима хөөрөөгөө дүүргэнэ.

Бага зэргэ шалад гэһэн шагнагшад мартагдаагүй зүүдэнүүдээ һанан һанан өөһэд хоорондоо хэлсэжэ байжа, ташаганаса энеэлдэнэ, арсалданашье. Сайгаа үни ууажа дүүргээд, хүбүүнэйнгээ фронтһоо асарһан ута томо эшэтэй гааһа бааюулжа һууһан Дондок үбгэн гэнтэ үгэтэй дуутай боложо:

—Бальжинима юу хээ мэдэхэ боложо ябаа хүн байнаш, һайн лэ гээшэ. Үшөөл һайнаар һураха юм. Битнай үнгэрэгшэ һуни иимэ зүүдэ хараа6: адуугаа манажа ябатарни сабдир азаргамни намдаа ороод, газарта унагаагаад, хүлыем, сээжыем гэшхэжэ эхилбэ, тиихэдэнь би бүхы шадалаараа: «Абарыт! Абыт!» гэжэ байжа хашхарбаб.

Тиихэдэмни халаанаймни адуушан Чимит Номтоев шиидам баринхай гүйжэ ерээд, шиидамаараа сабдир азаргые сохижорхибо. Тиихэдэнь азаргамнай шуһа шабайгаа адхаруулаад, арһа мяхан болоод, газараар улаа бутаршахатайншье адли би һэришөөб. Мяха, шуһа зүүдэндээ хараа хадамни нэгэл «ёро», «лай тодхор» дайрахань хаяа гэжэ энэ үглөөнэй бодолгото боложо һуугаалби. Ашынгаа хэлэһэниие дуулаад байхадаа, үбгэ наһан болоһон бишье хүрэтэрөө юумэ ойлгобоб гэжэ һанаха байнаб. Нээрээшье, һэрэн гэхэдээ зүүн хажуу дээрээ, сээжээ дараад унтажа хэбтээб, хүлнүүдни үенүүдэрээ, шагайнуудаараа ехээр шархиржа байгаа бэлэй. Сабдир азарга ехэ дошхон, хазадаг, сабшадаг, абари муутай адууһан юм. Тэрээнһээ ходо түбэгшээжэл ябагша һэм. Тэрэ тархидамни ехэл сараа зүргэ үлөөжэрхиһэн байгаа гээшэ ха. Үбгэ наһан болоһон хүнэй зүрхөө даража, зүүн хажуу дээрээ унтабалынь зүрхэнэйнь сохисодо һаалта хэхэ, бэень зобохо, тиигээд аймшагтай зүүдэ хаража болохо юм гэжэ эрдэмтэд зүб лэ хэлэнэл даа.

«Үлтиртэрөө шүлэ гарахагүй, үбгэртэрөө ухаа орохогүй» гэжэ намһаал удхатай. Теэд хара барга хаанта сагай үедэ түрэһэн, үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн гээшэб. Газетэ, ном уншажа шадахашьегүй һаа, радио, лекци, элидхэл гээгдэнгүй шагнадагби. Лекци, элидхэл үсөө уншанат. Манай советскэ хүнүүд үбгэ наһан болобошье һаа, шэнэ юумэ ойлгохо, эрдэмдэ һураха, мухар һүзэг мэтын хуушан сагай үлэгдэлһөө хахасаха гэжэ ехэ оролдодог гээшэ. Залуушуул, эрдэмдэ һайнаар һурагты, арад зондоо бултыень, үбгэ зэмдэг гэжэ илгангүй, эрдэм наукын түйлалтануудые хөөрэжэ, хэлэжэ ойлгуулжа ябагты.

Хөөрэжэ үгэһэн юумыень үбгэн баабайнгаа болон бусад сугларагшадай ойлгоһондо ехээр баярлаһан Бальжинима даб гэжэ, стол дээрэ хүрөөд байһан стакантай сай абаад гудамхина. Тэрэ үедэ буланда һууһан хониной фермын учётчик Максар Бильтуев столдо дүтэлнэ:

—Зарим хүн зүүдэн мэдэдэг, яагаашье һаа мэдэдэг,—гэжэ эбдүүсэн байжа эхилнэ.—Нёдондо хабар минии Долгор абгай унтажа байтараа, үглөөгүүр тээ гэнтэ хашхараад гүйжэ бодошоо һэн. Тиихэдэнь эжынь гүйжэ ошоод: «юун болоо, яагаабши?» гэжэ һурахадань, Долгор абгай нигэжэ харюусаа бэлэй: «баруун гарайм долёобор хурган хабдажа, улайшоод байхадань, аймагай больница ошожо, хирург Бальжима Рандаловада харуулбаб. Тиихэдэмни тэрэ доктор столой таһалгаһаа ехэ хутага абаад, үбшэн хургым таһа сабшаад, таз руу хаяжархёо гэжэ зүүдэлээлби». Теэд зүүдэлһэнэйнгээ һүүлээр 3—4 хоноод байхада Долгор абгайн баруун гарайн долёобор үнэхөөрөө хабдажа эхилээ һэн. Аарсаар, шалхамагаар болон бусад юумээр шабажа, хабдарынь буулгажа ядаад, амбулатори ошоходонь городой больница эльгээгээ һэн. Нээрээшье, больницада хургыень тайраа һэн. Энээниие научнаар тайлбарилжа үгэл даа, Бальжинима,—гээд сэхэ урда һаань энеэбхилэн хараад зогсобо.

Иимэ асуудал табигдаха бээ гэжэ хүлеэжэ байһан Бальжинима түргэн харюусаба:

—Үбшэлхэеэ байһанаа зүүдээрээ уридшалан «мэдэхэ» гээшэ тон онсо шэнжэтэй. Энээниие тайлбарилхань тиимэшье бэрхэтэй бэшэ юм. Али нэгэ үбшэнэй манай бэеын али нэгэ хубида һаяхан эхилжэ байһание унтаагүй, хүдэлмэрилжэ ябахадаа хүн мэдэдэггүй, тэрэ үбшэн бага байхадаа ямаршье тэмдэг үзүүлдэггүй байна. Гэхэтэй хамта, ураг тархиин дээдэ органуудай болон тэрэнэй корагай һулараад, амаржа байха[...] хүнэй бэеын али нэгэ органдо э[...]жэ байһан үбшэн, тэрэнэй микро[...]дай зохолоо гү, али үшөө ямар [...]гэн дохёо тэмдэгүүдые нервээр [...]хан дамжуулан ураг тархиин [...]да хүргэдэг, тиихэдэнь хүн зүүд[...] тэрэниие хаража эхилдэг юм. Үб[...] һэдэрхэ, хүгжэхэ, ехэдхэ бүрэ[...]низмда шанга шанга дохёо [...] Тиихэдэнь хүн үбшэнэй хүрэ[...] мэдэхэһээ урда тээнь зүүдэлһэ[...]дээ һанажа, ямар бэрхээр зүүд[...]тудалдаа гээшэб гэжэ һанадаг[...] дэндээ этигэдэгшье ушар бии. Д[...]гор абгайтайш эгээл тиимэ ушар[...]лоо гээшэ. Нойр үргэһэн болон [...]дэн гэхэ мэтын орёо асуудалну[...] тон һайнаар ойлгохын тулада м[...] Эсэгэ ороной агууехэ эрдэмтэ И[...] Павловай болон тэрэнэй һураг[...]рай һургаалнуудые гүнзэгыгөөр [...]далха хэрэгтэй гээд Бальжи[...] үгэеэ дүүргэбэ.

Врач болохоёо байһан нюта[...]гаа хүбүүн Бальжинимые һони[...]той хөөрэлдөө үнгэргэһэнэйнь [...]шагнаһан колхознигуудайнгаа [...]һөө Максар баяр хүргэбэ. До[...] үбгэн сэдьхэлээ ехээр хүдэ[...] сугларaашадта хандажа:—Э[...] баян—эрдэм бэлиг юм. Үри х[...] аша гушанарни, эрдэм бэлиг ш[...]тай хурсаар шудалжа, Эхэ оро[...]гоо хүсэ шадалые улам бэхиж[...]ты,—гэжэ юрөөбэ.

А. КОСЫХ, Бурят-Монго[...] зооветинститудай до[...] ветеринарна наукануудай канд[...]

Редактор Д. Л. ЛОБСАН[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-82, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00400. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 75[...]